

21 PENGŐ Reggeli Ujság

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
BUDAPEST, VII., ERZSÉBET-KORÚT 7.

BUDAPEST, XI. ÉVFOLYAM 3. SZÁM
1945 MÁJUS 20

A társadalmi kiegyenlítődés felé

Írta: BALLA ANTAL

A történet tanúsága szerint a legtöbb nagy háború változásokkal járt, s azok a változások, amelyek a mostani háborúból megszülettek, első sorban gazdasági természetűek. A napoleoni háborúk, a múlt század kezdetén, a kapitalizmus fénykorát hozták. A romantikus életszemlélete az erők korlátlan kifejtésének és a szabad versenynek kedvezett, s jött a nagy vállalkozások, a gazdagodás kora, a szertelen profitéhség; roppant vagyonok halmozódtak fel, miközben visszatértek más formában azok az egyenlőtlenségek és visszaélések, amelyek ledöntötték a liberális kor forradalmait. El sem képzelhető, hogy most elmaradjon a legyőzött fasiszmusnak igen erős visszahatása.

A fasiszmus nem előre, hanem hátra akarta vinni az emberiséget, s mind olasz, mind német formája azt a torz álforradalmat jelentette, amelyről Lasalle állapította meg egyik művében, hogy *a forradalom retrograd irányú is lehet*. Mindkét fasiszta rendszer megölte a szabadságot és a demokráciát és a termelést a javak elosztásával együtt gúzsba kötötte. Az osztályellentéteket nem szüntette meg, ellenkezőleg: visszahozta a középkorból a rendi gondolatot, azt megrögzítette és ezáltal általános társadalmi rabszolgaságot teremtett. A duce és a fűhrer a kizsákmányolt, a megcsalt munkástömegeknek a szegénységet prédikálta, mint erényt, ami hozzátartozik a fasiszta hősi élethez, közben kiváltságosaik tozódottak a jólétben és roppant vagyonokat halmozhattak össze. Minden haladó erőt elfojtottak és ezzel a gazdasági és társadalmi fejlődéshez minden további lehetőséget elzártak. A profitra éhes, kockázat nélkül gazdagodni akaró kalandor-kapitalizmus hűződött a fasiszmus védőszárnyai alá. A demokrácia, a haladás, az életlehetőségek egyenlősége, a termelő erők szabad játéka, melyekről a kapitalizmus hős korában annyit írtak és beszéltek, egyszerre mind megsemmisültek.

A két világháború között a szociális mozgalom tört nagy

erővel utat; ezt vitték ferde vágányra a fasiszta országok álforradalmi. A szociális mozgalom, ha mint célfogalmat tekintjük, nem egyéb, mint megelégedett, nyugodt, kiegyensúlyozott társadalom megteremtése, amelyben az országok vagy társadalmi csoportok között mindennemű ellentét megszűnt. A szociális mozgalom más szóval nem egyéb, mint a társadalmi kiegyenlítődésre való törekvés. Ne legyenek dúsgazdagok, sem földhöz ragadt szegények. Szűnjék meg minden meg nem érdemelt, nem munkából származó jövedelem. Vessünk véget minden monopóliumnak, akár a mezőgazdaság, akár az ipar területén jelentkezzék is.

A kapitalista-demokráciában a társadalmi kiegyenlítődésnek a nemrég elhunyt Roosevelt elnök volt legnagyobb apostola és részben megvalósítója. Amikor a trösztök és egyéb gazdasági hatalmasságok tehetetlenek és tehetségtelenek bizonyultak a gazdasági válság leküzdésében és a köztársaság egyes városaiban már forradalmi tünetek mutatkoztak, Roosevelttel az ő átgondolt, tervgazdasági rendszerével megmentette az államot. A trösztökkel sohasem rokonszenvezett. Ezzel szemben olyan társadalom volt, amelyben nincsenek dúsgazdagok és nincsenek szegények és az óriási vagyonok felhalmozódását a mindenkinek kijáró közszabadsággal való visszaélésnek tartotta. Műve még nem forradalom, de forradalmi szellemű. Roosevelttel elnök kétségtelenül hatalmas ösvényt vágott a társadalmi kiegyenlítődés felé.

Nálunk Magyarországon a társadalmi kiegyenlítődés felé az új demokratikus kormányzat földreformja az első nagy lépés. A magyar nép ősi, elvéthetetlen vágya és törekvése teljesült be a földreformmal. Európában már sehol sem volt meg a nagybirtok (Spanyolországot sem véve ki), ez a középkori maradvány, csak Magyarországon. A két világháború közötti időben az új reakciós szellemű párturalom megmentette a nagybirtokrendszert, noha ellene szólt minden komoly érv, melyek között legkomolyabb az, hogy 96-os népsűrűségű kis ország-

Miért nem volt egységes a múltban a polgári társadalom

Szent-Iványi Sándor az aktív és passzív demokráciáról és a polgárság új feladatairól

Az elmúlt esztendő nyomásztó, fojtó tikkadtsága után — mintha kinyitották volna az erősen lezárt ablakokat egy elhagyott, áporodott levegőjű lakásban — friss szél kezegette s szétkergette a pókháló árnyakat, amiktől — be kell vallani — annyiszor és oly erősen félték az emberek. A friss levegő beáramlása és a nagytakarítás megindulása után egyszerre csak kiderült, hogy mindennek más képe volt a homályban, mint napfényben. S rájövünk arra, amit csak kevesen akartak eddig elhinni, hogy

a polgári társadalom zsákutába került.

Elvesztette régi súlyát és tekintélyét s elvesztette régi jelentőségét. Ezt pedig minden körülmények között vissza kell szereznie.

Az elmúlt rezsim alatt a polgárságnak csak kis része látta tisztán feladatát s ez a kis rész vállalta a küzdelmet és az azzal járó mártíriumot egyaránt. A polgárságnak valójában sokkal több vértanúja van, mint ahogy az a köztudatban él. A polgárság nagy többsége azonban távol tartotta magát a harcától, nem vállalta a küzdelmet s csak egy kis töredék állott ki, hogy legjobb tudása szerint munkálja a magyar jövő útját. Ezek a szándékok azonban minden jóakarattal mellett erősen tájékozatlanok és szeretőgazók, sokszor szinte ellentétesek voltak.

Ezt a helyzetet látva a Polgári Demokrata Párt, feladatát tűzte ki, hogy

a polgárságban tudatosítsa a tiszta demokrácia fogalmát és útjait, elgondolásait és célkitűzéseit.

hogy a »polgár« ugyanúgy, mint a francia forradalom idején is, felismerje a maga történelemformáló hivatottságát. Ezért határozta el a párt vezetősége, hogy »Demokrácia Iskolája« címen előadássorozatot rendez.

A »Demokrácia Iskolája« vezetője Szent-Iványi Sándor, a párt ügyvezető alelnöke, aki évekket ezelőtt a harvardi egyetem magistere volt és Amerikában tanulmányozta ezt a kérdést.

Szent-Iványi Sándor a »Demokrácia Iskolája«-val kapcsolatosan a Reggeli Ujság munkatársának a következőket mondta:

A Polgári Demokrata Párt érzi, hogy

rá kell nevelni a közönséget arra, hogy a demokrácia nagy problémái ne csak szövegek legyenek

s ezért a Demokrácia Iskolája sorozatos előadásokat és megbeszéléseket rendez. Köztudomású, hogy *egy aktív és passzív demokrácia*. A passzív demokráciánál a párt megválasztja a maga képviselőit s azután ezek intézik a dolgokat, vagy ha tart is valaki új előadást, azt meghallgatják, az előadót megtapsolják s ezzel elintéződik a kérdés.

Az aktív, vagy közvetlen demokráciánál azonban az előadások és megbeszélések nem ilyen módon folynak le.

Mert lehet előadást tartani úgyis, hogy azt megbeszélés követi, lehet úgyis, hogy két vagy több szakember a hallgatóság színe előtt vitát rendez a felvetett kérdéstről. Ez a nyílt fórum intézménye. De lehet úgynevezett kerekasztal konferenciákat is tartani egy-egy problémáról s részben így tisztázzák a kérdéseket, főképpen azonban a résztvevők szellemi és értelmi felkészültségét fokozzák. Mindez azonban csak akkor jelent ko-

moly eredményt, ha a csoportlélektani tapasztalatok és elméletek alapján megfelelő vezetés és irányítás is van. A siker titka éppen ebben rejlik.

— A Polgári Demokrata Pártnak különösképpen feladata a demokráciára vonatkozó kérdések tisztázása, részben a demokráciára való lélektani előkészítés munkálata, mert egyrészt főképpen értelmiségi elemek vannak benne képviselve, másrészt azonban azért, mert

a polgárság a múltban nem volt egységes fel fogásában és politikai életében.

— A többi párt könnyen körülrható társadalmi csoportokat képvisel. A polgárság azonban sokféle ágazó politikai csoportból tevődik össze és szellemi tájékozottsága is szerteágazó. Ez volt egyik oka annak, hogy az elmúlt időkben a polgárság nem tudott egységesen fellépni és állást foglalni még azokban a kérdésekben sem, amelyek első sorban az ő életét érintették.

A Demokrácia Iskolája-t természetesen nem kizárólag a párt tagjai, hanem a nagyközönség részére rendezzük,

mert célunk, hogy *mindenkiben tudatosítsuk a tiszta demokrácia fogalmait.*

A Polgári Demokrata Párt életrevaló és régóta nélkülözött céltudatos nevelő munkájával valóban elérhetjük, hogy a polgárság visszaszerzi megtépázott tekintélyét és megint első harcosa lehet a több jogért, nagyobb szabadságért s jobb megelégedésért folyó küzdelemnek.

T. Boros László

ban nem lehet nagybirtok. A földtulajdon reformjáról azonban szó sem lehetett, végre meghozták a korszakos újítást a győzelmes orosz hadsereg katonái a szuronyuk hegyén. Igen erős, szorgalmas termelő réteget teremtett meg az új kormány, független, nem dúsgazdag, de jómódú egyéneknek a tömegét, akikről régen a szabadelvű kor idealistái álmodtak, de akiknek álma a múlt században nem vált valóra. Ez a független, se nem

dúsgazdag, se nem szegény réteg a demokráciának legszilárdabb alapja. A társadalmi kiegyenlítődés felé tehát az első nagy lépés megtörtént.

A 19. század forradalmaival egy hatalmas arányú felszabadulási folyamat kezdődött. Megkezdte ezt a felszabadítási folyamatot a polgárság, folytatta a munkásság és a parasztság. Ez a folyamat most beteljesülés előtt áll. Új társadalmi és termelési rend van kialakulóban minden kultúr-

országban és ez az új társadalmi és termelési rend a helyi viszonyok, nézetek s meggyőződések szerint ölt majd végleges formát. Forradalom-e ez vagy fejlődés — revolúció vagy evolúció? — az elnevezés nem fontos. Ha a társadalmi kiegyenlítődés gondolatokban, tervekben, tanokban oly gazdag folyamata befejeződik, az élet terített asztalához mindenki leülhet, ha a hozzá való jogot tisztességes munkájával megszerezte magának.

Mi történik a külpolitikában?

A londoni rádió helyesléssel fogadta és kommentálta a moszkvai rádiónak azt a megállapítását, hogy a német nagyvezérkart nem lehet tisztára mosni és ezért kudarcra van kárthatatlan minden olyan kísérlet, amely a felelősséget kizárólag a német horogkeresztes pártra szeretné áthárítani. Nem lehet vitás, hogy a német nagyvezérkart éppen olyan bűnös, mint a nemzeti szocialista párt vezetői.

Vessük fel például azt a kérdést, hogy mikor került Wilhelm Keitel az élre. Akkor, amikor Hitler végképpen elhatározta, hogy megszállja Ausztriát, 1938 február 4-én leváltotta az Anschluszt ellenző Fritschet és Keitelt nevezte ki a véderő főparancsnokának. Fritsch azután a háború elején «eroszakos feladatok során elesett». Keitel éppen azért került előtérbe, mert helyeselte a náci-agressziót.

— Milyen érdemekre hivatkozhatik ez a nagyvezérkar?

*

A szövetségesek elfogták a hazaáruló Horia Simát, a vasgárda vezérét. Antonescu 1941 januárjában véres harcok után leverte a vasgárdista lázadást. Horia Sima bandája néhány napig garázdálkodhatott csak Bukarestben, de ez elég volt ahhoz, hogy kegyetlenkedésben minden eddigi rekordot felülszárnyaljon. Horia Sima és gyilkos gárdistái azaz szörközlök, hogy a leggyilkolt embereket a vásárosbódi szögöire aggatták fel. A pucos leverése után Horia Sima Németországba menekült, ahol a «dekleiteurópai térség» kézbentartása céljából készenlétben tartották őt arra az esetre, ha Ion Antonescu a «konkultúr» nem parirozna. Augusztus 23-a után a Donausentben keresztül folytatott hazaáruló tevékenységét és állandóan visszatérésével fenyegető a román demokráciát...

Bukarestben most kezdték meg a vasgárdisták, büntársúk és az egyéb háborús bűnösök ügyeinek tárgyalását. Mindenkit felelősségre vonnak, aki bűnös az 1940-es és az ezt követő eseményekben. Amikor ugyanis Romániában a királyi diktatúra megszűnt és Károly király Antonescut hívta meg a kormány élére, Románia «legionista állam» lett. A legionisták azonban egy év múlva fellázadtak és Antonescu csak véres harcok után tudta hatalmát megszüntetni. Most Antonescu fasiszta bandáját éppen úgy a vadlók padjára állították, mint a válogatott gyilkosokból álló «Mihály arkangyal légióját»...

*

Fierlinger csehszlovák miniszterelnök bejelentette, hogy «Rutenföld; Podkarpatska Rus» autonóm kormánya megalakult és kimondta a szomszédos Ukrajnához való csatlakozását. A kérdést Csehszlovákia kormánya, a cseh nép igazi vezetője, Moszkvával teljes egyetértésben oldják meg.

*

A tokiói rádió jelenti, hogy Japán érvénytelennek tekinti a háromhatalmi egyezményt... Ezt az egyezményt 1940 szeptember 27-én írták alá a fasiszta kormányok képviselői. A német propagandaminisztérium gondoskodott a szükséges kísérőzenéről. A göbbelsi propagandagépezet «meltattat» az egyezmény jelentőségét a fasiszták szempontjából. A második pontban a német és

«szász fasiszta kormányok garanciát vállaltak arra, hogy «biztosítják» Japán vezető szerepét az »Uj Nagyzásiai Térségben...» *

Az angol munkaügyi miniszter a német felsőházban tiltakozott egyes német generálisok felfogása ellen, akik a most lezajlott világháborút «futballmérkőzésnek» szeretnék tekinteni, amely után «a győztesek és vesztesek kezét fogják». Ez a háború nem volt lovagias játék — mondotta a miniszter —, a németek «nőket és gyermekeket öltek meg». Most kaptuk meg Románián keresztül a Les Nouvelles Hebdomadaires című lapot. A Sztambulban megjelenő francia nyelvű lap «A német atrocitások» című vezércikkében részletesen felsorolja a németek különböző országokban elkövetett gaztetteit.

«A charkovi per — írja az isztambuli lap — megmutatta, hogy a németek micsoda módszeres kegyetlenséggel pusztították el visszavonulásuk során nemesek az országokat, hanem a lakosságot is. A németek a vér, a nyomor és a romok borzalmas «Lebensraumját» teremtették meg. Nyugatban, ahol a németek eleinte szerettek volna civilizáltabbnak mutatkozni, végeredményben nem kisebb gazságokat követtek el, mint Keleten. A Franciaországban leggyilkolt az F. F. I. szervezethez tartozó tuszok száma meghaladja a százötvenezeret. Franciaországban még jól emlékeznek a Pas de Calais közelében lévő d'Acq-ban történt borzalmas tömegmészárlásra. Itt a német vonat kiskillett és bár német részről semmiféle kár sem esett, a parancsnok mégis elrendelte a helység felgyújtását és d'Acq valamennyi lakosát a helyszínen agyonlőtték. Franciaországban még nem felejtették el a «d'Oradour sur Glane városában történt vérengzést. A német parancsnok itt azzal változott a lakosságot, hogy elrejtették a degaulleista F. F. I. embereit. A várost módszeresen lerombolták és a nőket és gyermekeket a templomban elevenen elégették. Csehszlovákiai Lidice valamennyi lakosát kiirtották. Ugyanezt tették a lengyelországi Lublinban és az ukrainai Charkovban. Amerre tekintünk mindenütt: vérző romok, Vajjon micsoda bűnböcsanatot várhatnak a borzalmas szerzői?! — Veti fel a kérdést a sztambuli lap vezércikkirója.

Somogyi Vilmos

Súlyos vádak az Ugyvédi Kamara és a tisztikara ellen

Ladányi Armin elnök nyilatkozata a Reggeli Újságnak

Néhány nappal ezelőtt fel-tűnéseltető hír látott napvilágot: A Budapesti Ugyvédi Kamara Rendkívül Fegyelmi Tanácsa

azonnali hatállyal felfüg-gesztette az ügyvédi gyakorlatról a volt Ugyvédi Kamara volt elnökét, dr. Kövess Bélát,

továbbá dr. Baklay Albertet, dr. Martyni Pált, dr. Nagy Domokost, dr. Nagy Sándor Lászlót, dr. Nemesszegi Kalmánt, dr. Dobay Zoltánt, dr. Bessenyei Lászlót, dr. Daniel Aront, dr. Huszovszky Lajosot, dr. Mosonyi Kalmánt, dr. Nyáry Miklóst, dr. Petőc Bélát és dr. Török Árpádot, a kamara tisztikarát, illetve választmányi tagját.

A legtipikusabb fasiszta intézmény tisztikarának felfüg-gesztésével kapcsolatban a Reggeli Újság munkatársa be-szélgetést folytatott dr. Ladányi Armin kamarai elnökkel, aki a következőkben jelölte meg azokat az okokat, amelyek miatt a fegyelmi tanács szükségesnek látta az azo-nali intézkedést.

— Az Ugyvédi Kamara — mondotta Ladányi Armin dr. — a zsidóellenes törvényhozás kapcsán tisztikarát kizárólag MÚNE tagokból állította össze. Befolyását arra használta fel, hogy

a jogfosztó rendelkezéseket menősebb alapo-kra helyezze.

Az úgynevezett tanúsítványokat nem fogadta el és így kenyerétől és élelethezétől ültette el kártársait, a Kamara választmányja pedig — folytatta az elnök — fíradhatatlanul a numerus nullus törvény-beiktatását sürgette. Felte-rjesztéseiben a másvallású kártársak emberi megbecsülését a leg súlyosabban sértette.

— A közvéleményt nagyon érdekelné, mi történt a munkaszolgálat ürügye alatt behívott ügyvédekkel? — tettük fel a kérdést.

— 1942-ben kártársaink töme-gét munkaszolgálat ürügye alatt behívták. Ezek a behívások

büntető jellegűek

voltak. A kártársak egyrészt emberhez nem méltó körülmények között Ukrajnába szállították, ahol a rossz bánásmód és az ellátás elégtelensége miatt sorra elpusztultak.

— Milyen intézkedést fogana-tosított a kamara a bűnösökkel szemben?

— A rendőrség feladata lesz tisztázni, — válaszolta az el-nök — hogy a betűsoros be-

hívást ki kezdeményezte. Nem akarok elébeugrani a nyomozásnak, de már most megállapítható, hogy

a budapesti ügyvédi kama-ra fasiszta intézménye egyetlen lépést sem tett az ilyen embertelen intézkedések megakadályozására,

tehát bünrészesévé vált azo-ki nak, akik az örögi tervet ki-eszelték és végrehajtották.

— Egyébként a volt kamara tisztikara és választmánya súlyos ellentétbe került azokkal az erkölcsi szabályokkal, amelyek minden rendszor alapfel-tételei. Mindez különös súlyjal esik latba, amikor

ezeket a bűncselekménye-keket ügyvédek követték el, akiket esküjük fokozott mértékben kötelez ember-társainak megbecsülésére,

érdeme és hibái alapján való elbírálására, a védelemre szoruló védelemben való részesítésére.

Súlyos vádakkal illeti az el-nök elődjének, dr. Kövess Bé-lának multbeli szereplését, aki korábban a kamara tagjainak egyhangú bizalmából éveken át viselte az elnöki tisztet.

— Kövess Bélának lett volna elsősorban a kötelessége minden megtenni, hogy a később-ben bekövetkezett jogtalanság, erkölcsatlenség el ne burjánso-zon.

— Mit tett Kövess? — tette fel önmagának a kérdést Ladányi Armin dr. — Belépett a MÚNE-ba, résztvett a Gellért-szállóban a diszvacsorán, amelyen dr. vitéz Szabó Lajos, dr. Antal István jelenlétében a MÚNE ismert célkitűzését változta. Ugyanakkor

a leggyalazobb kitételek keretében maga sürgette a numerus clausust.

Megtartotta kamarai elnöki ül-lését akkor, amikor a náci hor-dúk előzölötték Magyarorszá-got és amikor a hatalmat a bi-torló Sztójay-kormány a zsidó-nak tekintendő ügyvédeket tö-röltette a kamarából. Tehát

ő maga is részesévé vált annak a népellenes politika-nak, amely a kar széles rétegeinek egzisztenciájára tört.

— Kik voltak Kövess tanács-adói?

— Elsősorban dr. Huszovszky Lajos, a Sztójay-kormány ál-lamtiktára, aki még

a kibruhált kártársakat az elvett kenyér utolsó mor-zsától is megfosztani ki-vánta.

A másik dr. Török Árpád, aki a segély folyósításának meg-szüntetését követelte. De hivat-koztam dr. Budinszky Lász-lóra, a sötét korszak igazság-ügyminiszterére és a legnah-gosabb Imreújsára, dr. Nagy Lászlóra, akik az élvonalban küzdöttek és

pogromra uszítottak bal-oldali és haladó szellemű kártársai ellen.

— Ök miért nem szerepelnek a felfüg-gesztettek névsorában?

— Mindketlen lemondottak kamarai tagságukról, velük szemben a fegyelmi tanács nem hozhatott határozatot — hangzott a válasz.

— Mi a következménye a fel-füg-gesztésnek?

— Ez a fegyelmi bíróságra tartozik, — fejezte be nyilat-kozatát az elnök — amely majd dönt ebben a kérdésben. Ez azonban nem prejudikál an-nak

a másik eljárásnak, amely már megindult a fasiszta ügyvédek ellen és amelynek szálait most bogozza a politikai rendőrség.

Kövess és társai, tehát nem-sokára a Népbíróság előtt fe-lennek büneikért. Számot ad-nak majd multban elkövetett azokért a tetteikért, amelyek miatt az ukrainai síkságon oly sokszáz ártatlan magyar ügy-veznek el kellett pusztulnia.

M. S.

— A MADISZ, a Magyar De-mokratikus Ifjúsági Szövetség közli, hogy a tévesen május 20. és 21-re hirdetett ifjúsági ankető május 26. és 27-én tartja meg. Az ankető helye a Lónyai-utcai gimnázium nagyterme. Első napon a közélet pártönkivüli vezető egyéniségei (Zilahy, Szent-Györgyi, Béky), a második napon pedig a pártok vezetői szólnak hozzá az ifjúság vezetés kérdéseihöz. — A esepeli MADISZ szervezet kiállítást rendezett a Magyar Utazók Egyesületében (O-uten, Jókai-utca sarok). A kiállítás, amelyet 13-án nyitottak meg, két hétig tart. — Francois Gachot minden héten esütörtökön délután fél öt órai kezdettel a MADISZ központban (Vörösmarty-tér 4) előadást tart a francia irodalomról.

— Orvosi hír. Dr. Germán Tibor egyetemi magántanár új rendelése (IV., Fejér György-u. 10). Fogad hétköznapokon — szombat kivételével — 4—5-ig.

Dr. Erczy Miklós s. r. o. orvos, plasztikai sebész rendel 2—4-ig, új címén V., Szent István-körút 4.

Dr. Schischa Lipót körhízi sebész főorvos kedden, esütörtökön és szombaton délután 3 órától rendel a János-szombat-riumban, XII., Városmajor-u. 68.

Dr. Berényi Béla fog- és szájbeteggek szakorvosa dr. Hoff rendelésében, IV., Harris-köz 5, rendelését újból megkezdte.

HÍRADÓ-MOZI
MÚSORA:
Budapest ostroma
Orosz filmpárt
Az orosz parlamentáris meggyilkolás és temetése
Csepel, Ganz-gyár elfoglalása
Harcok a Belváros utcaiban
OROSZ VILÁGHÍRADO
EMLÉKSZEL? II. rész
Tolnay Klári, Billes, Maly Gerő, Pethes
DONALD KA CSA MINY RENDŐR
Emlékszel? 2-4-ig este 9-ig folytatódás
Hátott nézők

A közellátási kormánybiztosság 50 millió pengő élelmezési kölcsönt vett fel Budapest népétől, hogy fővárosunk megmeneküljön az éhhaláltól.

Budapest dolgozó nem hiába vállalták az áldozatot. A gyors kölcsön elérte célját és visszafizetésre kerül.

A kölcsön visszafizetése úgy történik, hogy a jegyre való vásárlásnál a kereskedők az élelmezési kölcsönjegyet készpénz gyanánt fogadják el és újabb áruvételkor befizetik a kormánybiztosság pénztárába.

Az élelmezési kölcsönjeggyel adót, lakbért is lehet fizetni. A székesfőváros központi és valamennyi kerületi pénztára köteles azt elfogadni. A kölcsönjegyek teljes végső visszafizetési határideje 1945 december 31.

Miért maradt itthon Kodály Zoltán?

Mind gyakrabban felvetik azt a kérdést, *miért maradt itthon Kodály Zoltán?* Ebben a kérdésben hol kíváncsiság, hol gyanakodás van. Olykor már-már szemrehányásnak is hangzik. Tudjuk jól, hogy 1940-ben kész szerződéssel várták Amerikában, kiadója Angliába hívta, tagja az angol szerzőjogi egyesületnek, Amerikában is, Angliában is jobb körülmények között élhetett volna, mint itthon. Javában folyt már a háború, amikor még mindig külföldi szerződésekkel ostromolták. Akkor Budapesten az a hír terjedt el, hogy Kodály elutazik, elmentem hozzá. Tudtam, hogy nem szereti, ha faggatják, ezért nagyon óvatosan próbáltam megtudni tőle, mi van amerikai útjára? Szakálla mögül, inkább önmagának mondta egy kicsit haragosan: »*Arra, hogy itthonmaradjak, száz és egy okom van. Arra, hogy elmenjek, egyetlenegy: a háború, a német terror és az anyagi pusztulás elől való menekülés. Mentül többen megyünk el innen, annál jobban megkönnyítjük az ellenség dolgát. Talán segíték azaz, hogy itthonmaradok...*»

Segített is. Hareairól és áldozatvállalásáról többet tudunk, mint amennyit erről beszéltek. *Kodály nem szereti, ha belenéznek az életébe.* Nem nyilatkozik, kerüli a nyilvánosságot. Szemérmesen titkolja azt, hogy másokat megsegít, *jóember.* Tavaly márciusban a német megszállás után sok vendéke menekült hozzá segítségért. *Kodály fáradhatatlan volt. Kérvényeket szerkesztett, okmányokat szerzett, mentesítést szalagált, búvóhelyet keresett számukra.* Olykor egész nap lótot-futott, amikor arról volt szó, hogy életet mentsen. Pedig a nyilasok az ő életét is felforgatták. Ahelyett, hogy komponált volna, a háztartás minden munkájában segített feleségének, ennek a nagyszerű művészasználónak. Krumplit hámozott és a konyhában töröltetett.

A bombázások elől *Kodály* éke később a Hűvösvölgybe költöztek. *A nyilasok betörték hozzájuk.* Kodály fensőgesen, jég hideg göggel utasította ki őket: »*Az urak talán nem tudják, hogy magánlakásért statárium jár?*» A nyilasok szegyenkezően elkullogtak, de egy-két nap múlva megint visszajötték. Zaklatták, fenyegettek. Élete bizonytalan volt. Bejött a városba. Néhány napig egy egyetemi tanár barátjánál lakott feleségével együtt. Onnan megint el

kellett bujdosniok és akkor a Szent Teréz-zárdába mentek. *A legnagyobb bombazáporban komponált.* A legizgalmasabb időben a »*Veinmöden muzsikál*« című finn népdalból vidám énekari művet írt. Az óvóhelyen fejezte be új miséjét, a *Missa brevist.* Ezt az Opera magánénekesiből alakult énekkar az Opera ruhatárában adta elő, akkor, amikor Budán a legnagyobb harcok dúltak még. A felszabadulás után a *Vörös Hadsereg* tiszteletére rendezett első hangversenyen Kodály Adynak »*Felszállott a pára...*« című versére írt forradalmi dalát adták elő, amelyet a reakció az utolsó években betiltott.

Kodály itthonmaradt és harcolt szóval, tettel, muzsikával. *Sípval, dobbal, nádi hegedűvel...* *Itthonmaradt kifosztottan:* holmijait elrabolták a nyilasok, lemezeit eltörték, költőinek, kéziratának nagyrészt eltűntek. Sokszor elmegett volna. Néhány évvel ezelőtt Göbels a német követtség révén erőszakoskodott, hogy menjen el a bécsi Mozart-ünnepségre. Kodály válasza sem méltatta. Legutoljára a gyászos márciust megelőző februárban hívták Stockholmba, ahol Kodály-hetet rendeztek. Sem oda, sem Zürichbe nem ment el, mert nem akart Németországon keresztülmenni.

Kodály ma is a magyar zenei élet apostola. Aktivitásának teljében segít, jótanácsokat ad, irányít. Pedig jó volna már, ha bezárkózna, leülne íróasztalához és komponálna. *Amikor önmagával törvődik, akkor hazáját szolgálja és a halhatatlanságnak él...*

Gách Marianne

Üres víztartályok

Éktelenkednek a főváros terein. Hál' Istennek nincs már szükség rájuk, de ha már megvannak, használjuk fel ezeket az izléstelen betonalkotmányokat fűrdömedencéknek, gyermekek részére. Felügyelet mellett uszálhatunk majd a gyerekek — és mindig szöszöszöszösz fogjuk látni a pesti tereken ezeket a betonozott sebhegyeit.

Arany, ezüst, ékszer vétel, eladás

Dr. Bajmóczyné Wintermantel Teréz, Budapest, VII., Rákóczi-út 10. I. 2

Keresünk megbízható ALTISZTET

Jelentkezés a Reggeli Újság szerkesztőségében délelőtt 9-11-ig

Veszek brilliáns ékszer

ezüstöt, rossz órákat Fiváldszky ékszerkereskedő, Karpfenstein-utca 2/b, II. em. 25.

Arany — ezüst

vétel és eladás VARGAS. Károly-körút 22. Udvarban.

FOGLÁR BÉLYEG VÉTEL-ELADÁS

IV., Városház-utca 6. 9-2-ig

A Galilei Kör elengedhetetlenek tartja a szakértelmet és az alkotókészséget a vezető állásokban

„Közhangulat helyett közvéleményt akarunk” — mondja a Kör elnöke Revízió alá veszik a régi Kör antiklerikális magatartását

A Galilei Kör Podmaniczky-utcai helyiségében keresztütközött Korondi András, a Kör elnökét, hogy rövid beszélgetés keretében megismerkedjünk a nagymúltú egyesület jelenlegi tevékenységével és célkitűzéseivel.

Először fordultunk arra kér felvilágosítást, mennyiben örököse a Kör a régi Galilei Körnek.

— A feléledt Galilei Kör folytatja betiltott elődjének munkáját — válaszolja Korondi elnök. *Egyes szempontok tekintetében azo ban revízió alá kell vennünk a régi Kör beállítottságát.* Közismert volt ugyanis

a régi Galilei Kör antiklerikális magatartása.

Szükségesnek tartjuk megállapítani, hogy bennünket nem vezethet semmiféle előítélet. Nem látjuk be, miér' kell az egyháznak szükségképpen a baloldallal szemben állnia. *Ha y elevatünk minden általánosítás, tehát ugyanúgy, ahogyan az egyes igazolóbizottságok az egyéneket teszik felelőssé multjukért,* minket is ezek a szempontok vezetnek.

— Hogyan folynak az igazolóbizottságok a Kör kebelén belül?

— Alapszabályunk értelmében a Galilei Kör rendes tagja lehet minden olyan baloldali magatartású és haladószellemű egyetemi és főiskolai hallgató, akinek alkotókészségéhez kétség nem fér. Az igazolásoknál is ezeket a szempontokat érvényesítjük: tehát nem elegendő a feddhetetlen pol'vá mult,

igen fontos a minőség kérdése.

Nagyon jó volna, ha — első sorban a szellemi foglalkozás emberek igazolásánál — a »*felnötteknél*« is tekintettel lennénk erre, mert ugyanúgy, ahogy általában a közjegyzői állásokat a jó kortesdumákért osztogatják, *nagyon sok tehetségtelen ember került egyetemi tanszékebe öcsém-bátyám alapján.*

Példával is megvilágítja Korondi András közéletünknek ezt a lényegbevető problémáját.

— Széchenyi István mondta egykor, amikor választási körútján be akarták valahová szállásolni: »*Miért ajánljátok nekem ezt az aszsonyút?*» *Mert olyan jó beszélgetes teremtes.*» *Igen ám, csak hogy engem nem az érdekel, hogy becsületes-e, hanem hogy tud-e jó tyúkhus'evest főzni.*» Emlékeztünk az új ki-

nevezéseknél erre a klasszikus adomára, mert bármennyire méltányoljuk is, hogy jutalmazni kívánják a harcoss baloldali multat, a vezető állásokban lévőknek és a szellemi foglalkozásúaknál

elengedhetetlen, hogy az illetők a szükséges szakértelemmel, rátermettséggel és kellő alkotókészséggel rendelkezzenek.

— Többiben felmerült az a vád a Galilei Kör ellen, hogy szigorú szelekciója következtében elzárkózik az ifjúság szélesebb rétegei elől — vetjük fel az ellenvéleményt.

— Rendes tagja a Körnek csak az lehet, aki a fentemlített szempontoknak teljes mértékben megfelel. — hangzik a felelet — *de vendégtagként a többi főiskolás is része vehet a Kör munkájában, részeseül ugyanazokban az előnyökben, amikéül, hogy szavazati joga lenne.*

— Mennyiben vesz részt a Galilei Kör szellemi síkon a tömegek nevelésében? — érdeklődünk tovább. — A tömegnevelés nem Körünk feladata. Az emberek legnagyobb részét könnyebben lehet az értelem útján megragadni. A Galilei Kör feladata:

ifjúsági elnevelés.

Azt a harcot, amelyet, sajnos, nélkülünk vívtak meg *odalent* az óriások, megnyertük. Ez azonban nem elég. A jobb oldali által megmégázott lelki ifjúság még mindig értetlenül áll a döntő kérdésekkel szemben, nem tudja felfogni, mi is történt tulajdonképpen; az igazi harcot magunkban kell megvívniunk, legalább így utólag. Nálunk sohasem volt kialakult *közvélemény,* csak *közhangulat.* Ez a tény indokolttá teszi a minőségi nevelést, az értelmi érveket az érzelim útján történő meggyőzés mellett.

— Nem fél-e, hogy ilyen magatartás mellett a Kör tagjai fájol esnek a társadalom valóságos életétől és szinte elefantsonntoronyba zárkóznak? — szakítjuk félbe vendéglátó gazdánkat.

— Határozott *nem*-mel válaszolhatunk. Bármennyire is »*kis akadémia*« jellege volna a Galilei Körnek mint testületnek, tagjaink nem könyvekből hozzák fel a problémákat, hanem a mindennapi életből.

A Kör kifelé is megnyilvánuló tevékenysége iránt érdeklődünk.

— Hetenként nyilvános előadásokat rendezünk, az egyes szakosztályok pedig szemináriumjellegű, zártkörű vitadél-

utánokat rendeznek. Amint erre mód lesz, elsősorban tudományos átértékelő *könyveket* fogunk kiadni. *Idősebbek* bátyáinkkal, a Társadalomtudományi Társasággal együttműködve, *megindítottuk Jászó Oszkár egykori kitűnő folyóiratát: a Huszadik Századot.* A Galilei Kör régi lapja, a *Szabad Gondolat* — más címmel ugyan — a közeljövőben szintén megindul.

A szomszéd államokkal való megértés és szoros barátság ápolása

Körünk elsőrendű célkitűzéseinek közé tartozik. Ezt fogja szolgálni az a munkában lévő könyvünk is, melyet a *szomszéd népek nyelvére és oroszul, angolul, franciául is szeretnénk megjelentetni.* Targyaink *mit adott Magyarország a világnak kulturális éren?* Ezenkívül pályázatokat fogunk kiírni átértékelő tanulmányok céljára és szándékunkban van karácsonyi évkönyv kiadása is. Mindezeknek a terveknek megvalósításához természetesen *erős anyagi lapra* van szükségünk és nagyobb támogatást várunk a független, demokratikus szellemiségű pénzemberektől.

A Galilei Kör szervezete és taglétszáma felől kérdezzük meg az elnököt. Megtudjuk, hogy négy szakosztálya működik a Körnek: társadalomtudományi, természettudományi, mérnöki és irodalomművészeti. Az utóbbi ismét négy alosztályra oszlik. Tekintettel az egyetemi ifjúság erős szellemi fertőzőképére, az igazolóbizottság a legszigorúbban érvényesíti álláspontját és csak kevés jelentkező ismert el tagnak.

Büszöszöl a Galilei Kör régi tagjai iránt érdeklődünk is megkérdezzük, mennyiben tartanak fenn kapcsolatot az újjáéledt testülettel.

— Körünk régi tagjaival, akik az új Galilei Kör tisztelti tagjai lettek, igyekszünk szoros kapcsolatot fenntartani s amennyire csak elfogadják engedi, ők is sürün látogatják előadásainkat, összejöveteleinket. Közöttük a nevezetesebbek: Rákosi Mátyás, dr. Riesz István, Illés Gyula, Csécsy Imre, Vámbéry Ruzssem, Jászó Oszkár, Illés Béla stb.

Azzal az érzéssel hagyjuk el a Galilei Kör helyiségeit, hogy a szösz és demokratikusabb magyar jövő leendő szellemi élharcosainak előkészítő iskoláját ismerjük meg.

Vértes István Norbert

MEGNYILT

EMKE az GRILL

délután 4 órától
LEN HUGHES
and his Swing five
Tánc

REGGELI * EBÉD * UZSONNA * VACSORA
A HANGLI TERASZON
VIGADÓ ÁRKÁDJAI ALATT

TÁRCSA HELYETT: IRÉN, MAGDA, BORBÁLA...

Ha valamely Rip van Winkle-i hajlandóságú telefontulajdonos anno 1925-ben elaludt volna készüléke mellett a kapcsolásra várva és aludtada volna az elmúlt kérés zajos húsz esztendő, felébredve, legelőjebb csak azt találná szokatlannak, hogy *nyakába csurog az eső. Önmagát vastag vakolatréteg fedés körülülte romokban hever a világ.* De a telefonkagylóból ugyanaz a *jólsmert női szoprán csengene a fülebe: — Milyen szótól tessék, kérem? S így aztán a derék Telefontulajdonos nem is sejtendő, hogy időközben volt nekünk automata-telefonunk is, ahol csak társasánni kellett és már jelentkezett is a hívott fél. Igen, kérem szépen, mert hiszen először feltalálták a telefonautomatát, aztán feltalálták, *hogyan kell lerombolni és zöldsémes "keresztesítveket" nagy gondnal felrobbantották bátrán és vitézül a hatalmas kapcsolóképeket, romokban döntötték a géptermeket, szószüzték a kábelvezetőket és ott, ahol néhéz még húszszer telefonkészülék kapcsolását végeztek simán és fenakadás nélkül a szellemes szerkezetek, *ma rom, ócskvas, por, piszok és szemét minden.***

— Hígye el, kérem, — mondja csöndesen Gyurgyik Béla főmérnök, miközben óvatosan átkelünk az ócskvasutársaságok — amikor márciusban visszatértem ide és körülnéztem, *szívfakadtam.* Pedig nem vagyok valami érzélgő ember, de hát mégis csak több, mint húsz esztendő dolgoztam itt s kezem alatt nőtt naggyá, fejlődött ki a központ, tért át a manuális kapcsolásról a gépre... és ma, ma kérem előlről *kezdhetünk minden azzal a tehertétellel, hogy előbb még el kell takarítani a romokat, hogy építeni kezd-hessünk.*

— Mégis, kérem... itt a romok alatt, folyik már valami munka? — Igen, folyik, *azzal a kezdetlenséggel, amellyel az előtt kishözségek postátlomá-sai bonyolították le a néhány helyi telefonkapcsolást...* ha itt felmegyünk, kérem, ezen a roskadozó csigalépcsőn és nem zuhan fejünkre az omlófélben lévő mennyezet, vagy nem szakad le alattunk a lépcső, *elérünk a kapcsolószobába. Ime!*

Feltáru előtűnik a kapcsolószoba aajtaja. Nagysága meg felel egy közepes, polgári hálo-szobának, közepen a készülék, előtte három kisaszonny, ülési sorrendben: *Irén, Magda és Borbála.* Előtűnik a kapcsolótáblán pillanatonként gyullá-nak az apró villanykörtek, szorgalmasan felegelnek: — *Igen, József-központ, kapcsolom, kérem azonnal, kérem, mással beszél, kérem, hiába, mással beszél, kérem, bontok kérem, adom, kérem, milyen szám, kérem, tessék, kérem?!*

Szüntelen felkelés, kőrtö-gyulladás, közben szorgalmasan kötik össze a készülékeket, egy kapcsolótáblán száz állomás és száz állomáshoz egy kisaszonny és csodálatsképen a száz állomás állandóan beszélni óhaját és mind a száz egyszerre és egymással óhaját beszélni.

— Ma Budapestem körülbelül 450 rendszer állomás van, persze nagyrészt állami, városi, tehát hivatalos vonalak, arról még nagyon hosszú ideig nem lehet szó, hogy magánosok is kap-jának telefonkészüléket. Hisz-szen, mondom, ez a kapcsolás a lehető legkezdetelesebb, ha-

bár már ez is nagy fejlődés nálunk, néhány nappal ezelőt meg csak az úgynevezett I. B.-é kapcsolóközpontokat tud-tuk használni, amelynél nem gyűlt ki figyelmeztető körte a kisaszonny részére, csak egy kis fémlapocsa esik le, úgy-hogy alkonyattájban már ez alig észrevehető. *Ez a mostani, a C. B.-kapcsolórendszer már jelentős lépés előre...*

— Ezt sok iróniával említi, mi-közben valószínűleg a német katonákra gondol, a modern technika e skulturlényeire, akiknek viszont sikerült jelen-tős lépéssel hátra vinnie a tele-fonközpont ügyét.

Közben, vakolathegyeken s drótkadályokon keresztül si-került elérnünk az *inter-szobá-ba*, ahol az interurbán beszél-géseket bonyolítja le szintén három kisaszonny. Nekik, lát-szólag, nines sok dolguk. Köz-ben eszünkbe jut:

— Mennyiben állapította meg a Posta a *telefonbeszél-gések díját?*

Gyurgyik főmérnök egy ki-csít gondolkozik:

— Még nines megállapítva, de úgy tudom, az az elgondolás, hogy *bizonyos átalányt* állapítanak meg minden telefontelefonelőfizető részére és ezért aztán annyit és annyiszor beszélhet, *ahányszor akar.* Ez persze az-tan a lehető legrosszabb meg-oladás, mert hiszen akkor mindenki a lehető legtöbb tele-fonálná, hogy "lebeszélje" az átalány összegét. A telefonelő-fizetők e nemes versenycélból nyilvánvalóan mi kerülünk ki vesztesen, mert hiszen *tűt-terhelnek az amúgyis rossz vonalakat és ez előbb vezetné a központ munkáját.* Ennel okosabbat kellene kitalálni!

Ismét ott állunk az egyik hatalmas géptermében, a romok között. Síralmas látvány! Önkénytelenül megkérdezzük: — Főmérnök úr, egészen színtelen: mi a véleménye, mi-korra lehet rendezhető, teljes üzembe állítani a telefonközpontot, vagyis röviden: mikor lesz ismét olyan, mint volt?

A főmérnök úr éppen válas-zolni akar, de közben, éppen mellettnünk, nagy robajjal le-zuhan egy kábelesomó, ektelen port verve, szemünk-szánk megretlik vele. *A válasz elma-rul.*

Úgy véljük: *jobb is...*

Az utcák öntözésére

is kell gondolni. Sajnos, azon-ban sem öntözőautók, sem lo-vak nem állnak a főváros ren-dekezésére. Marad tehát a régi öntözőtűz (ha a nyilak-sok meghagyják ezeket) és a lakosság akarat. Mert egy kis jóakarattal ezen is tudunk segíteni. Minden ház loesolja fel nemcsak a saját "portá-ját, hanem a kocsintat is, megoszva azt a szembenlévő házzal. Ne várjunk minderre rendelkezést, Kezdjük el, mert különben megfulladunk a por-ban,

A 207/2 volt légvédelmi ügyés-ülég legénységét és jó barátát felhívjuk, hogy e hó 21-én, pént-ekd határán 10 órakor jelenje-nek meg a keressésiúti temető 1. sz. kapujánál, ahol a nyilások által agyonlőtt Messik százados és Schechényi főhadnagy hősi ha-láluk utánai előléptetéséről Messik százados sírjánál megemléke-zünk.

A belpolitika hete

Buda felszabadítása után három hónappal már nagy erővel lükket az élet az országban; a szellemi és fizikai romok eltakarításával egyidejűen megindult az építő munka.

A régi értelemben vett politikai, törvényhozási élet még nem kezdődött meg. Addig a pártoknak nagyon sok kérdésben kell tiszta helyzetet teremteniük: »Az alkotmányozó nemzetgyűlés — Zsedőnyi Bélának az ideiglenes nemzetgyűlés elnökének kijelentése szerint — az ősszel vagy a jövő év elején ül össze. Ugyanakkor 6 állapította meg azt, hogy a jelenlegi helyzetben választásokat tartani lehetetlen lenne s ezért az első általános választást a béke-kötés utánra kell halasztani.

A rádióban érdekes előadást tartott Vörös János honvédelmi miniszter az új magyar honvédség hivataláról. A miniszter beszédében — mely lényegében az eddigi elválasztó falak ledöntésével a polgár és a katonai képzés volt — megállapította, hogy a honvédség az a keret, mely kiindulási alapja lesz az új demokratikus állam felépítésének.

A kormány tagjainak a mai időkben különösen sok kérdést kell megoldaniuk, mert majdnem minden új alapokra kell fektetni, hiszen teljesen más az élet a szabad, demokratikus országban, mint amilyen eddig volt. Súlyos probléma most a közzétartástól a fizetésrendezésen keresztül az ipari-gazdasági kiállításig minden kérdés s csak gondoljuk meg, hogy ebben a rettenetes nagy feladattérben például a feketé-plac ügyének megoldása mellett olyan kérdések vannak, mint a földosztás vagy az újjáépítés. De folyik a munka minden téren megállás nélkül. Gerő Ernő nemzetgyűlési képviselő, az új kereskedelmi miniszter már ávette hivatala vezetését. A miniszter-elnök előterjesztésére újjáépítési minisztériumot is szerveznek s ennek élére Nagy Ferencet, a Független Kisgazda Párt régi vezető tagját nevezték ki.

Ma a politikához tartozik az is, hogy Csorba János dr., aki a felszabadítás óta Budapest polgármestere volt s a legnehezebb időkben nagyszerűen megállta helyét, lemondott állásáról. Utóda Vas Zoltán, aki eddig a közellátási ügyek kiváló kormánybiztosaként szerezett nagy érdemeket.

A politika számlájára megy egy kiest az is, hogy napokon belül villanyvilágítás és gázelvezetés lesz egész Budapesten.

A távolabbi jövőben kerül majd megvalósításra, de az egész ország életére és jövőjére nagy ki-hatással lesz az a rendkívül fontos munka, amely a belügyminisz-teriumban indult meg. Arról van szó, hogy a vármegyék autonó-miájának és közigyi helyzetének kérdését akarják rendezni az önkormányzatnak további demokra-tikus kiépítésével.

A miniszterelnökségen pártközi értekezlet volt, amelyen a hazai svábok, a csángók és székelyek ügyével foglalkoztak. A tárgyalás végén úgy határoztak, hogy azo-kat a svábokat, akik megfelelő magatartást tanúsítottak és büntetésben nem részesültek, nem ösztölelték, hanem az ország különböző részeiben a lehető leg-kisebb csoportokba osztják szét őket. Tehát a svábokat egyéni el-bírdás alá vonják. A csángókat és székelyeket lehetőleg visszajut-tatják eredeti lakóhelyükre.

A felmentett Dózsa és az elítélt Werbőczy

Irta: SOS ENDRE

Dózsa-émlékünnepet rendeztek vasárnap Cegléd főterén a magyar parasztság politikai, vezetői és erre a manifesz-tációra meghívták, a föld né-pének képviselőin kívül, a demokratikus Magyarország egész közvéleményének repre-zentánsait is. Így tehát az az ünnepe, amelyet ott tartotak, ahol annakidején Dózsa híres, forradalmi beszéde el-hangzott, egy felszabadult nemzet igazságtévesztését jelen-tette.

Cegléden ninesen Dózsa-szobor. De egy élő szobor talapatánál, a nagy paraszt-vezérnek a néplekben elevenen élő és szinte legendás emléke előtt, hirdette ki az új Magyarország most már osztatlan közfelfogása Dózsa történelmi pernek revízióját. Ahhoz, hogy Dózsa György, akit a dicsegetekben általa-ban fukar Engels a kima-gasló európai forradalmárok és szabadsághősök sorában említett, elfoglalhassa a méltó helyet a magyar törtérelm-ben, szükséges előbb, hogy meg-felelő ítéletet kapjon Werbőczy István.

A Werbőczyvel kapcsolatos marasztaló verdikt talán már el is hangzott május elsőjén, amikor a pesti demokratikus ifjúság egy csoportja ledöntötte az Apponyi-téren Werbőczy szobrát. És a marasztaló verdiktet megerősítette az a Dózsa-émlékünnep, amely a ceglédivel egy időben tartották a ledöntött Werbőczy-szobor előtt.

1514 május 13-án hangzott el a ceglédi főterén Dózsa hí-res beszéde. Ezt a szonokla-tot nem jegyezte fel gyors-író. A történelem csak utóá-galadékos tanuvalomásokból tudta rekonstruálni. A halhatatlan parasztvezér, aki most már végérvényesen bevonulhat a legnagyobb magyarok Pan-theonjába, többek között e-zeket mondotta:

»Az osztálykülönbség nem Isten műve. Adam idejében nem volt király, parasztság, katonaság, nemesség. Ha tehát mindnyájunknak egy apánk volt, úgy igaz urak sincsenek... A nemesk húzák, vonják a népet s ebből nem esinálnak lelki-ismereti ügyet... Ez nem maradhat így sokáig. Le kell rázni az igát. Ellen kell állnunk a szarnokoknak és gyakorolnunk kell jogainkat... Szabadok akarunk lenni és leszünk is. Kijavítjuk a törvényeket. Össze-üzünk a nemesk elévült jogait... A jelen besülni, a jövő fiztetni fog bennün-ket. Egész könyveket írnak majd rólunk és századokra szól a hírnevünk.»

Ez a beszéd — szántszándék-unk újából Engels-re hivatko-zunk — már 1514-ben prokla-málta lényegileg a nemesi ki-váltságok megszüntetését, a földosztás szükségességét, a szabad emberek egyenlőségét, vagyis mindent összefoglalva — a népszuverenitás ama nagyszerű alapelveit, amelyek fejlettebb formában 1848-ban végre a magyar törvénytar-talra kerültek. Gyakorlati meg-valósításuk, sajnos, 1945-ig késett, hiszen az úgynevezett »úri Magyarország« csak a Vörös Hadsereg által elűntet-tett faszimussal együtt vitéz-lett le és a magyar hűbéri-örök birtokmaradványainak felszámolására sem került előbb sor. Az a föld, ami már Dózsa népet megillette vol-n, csupán napjainkban került a magyar nép jogos birto-kába: azok tulajdonába, akik azt verejtékesen megművelik.

Dózsa vérengző fenevad-nak, mindent elpusztító em-ber-állatnak tüntette fel év-századokon keresztül a hiva-

talos történetírás. Miért? Nem nehéz a válasz. Egyszerűen azért, mert valamilyen csak

igazolni kellett az utókor előtt, hogy miért süttöttek meg elevenen a szabadságszerető jobbágyok vezérét?

Miért tétettek cigányokkal tüzes vaskoronát a fejére? És miért kényszerítették legjobb híveit, hogy egyenek Dózsa megsült húsából?

Dózsa helyett Werbőczy-ből akart nemzeti ideált faragni a hivatalos törté-netírás.

Az iskolákban »a magyar jogrendszer megteremtőjé-ké ünnepelték Werbőczy szemé-lyében. Sőt akadtak tankönyv-írók, akik osztályfoglaltsá-gukban »a nemzeti geniusz képviselőjének« epiteton or-nans-ával illették. Voltak olyan jogtudós félek is, akik egyenesen hálálkodtak azért a munkásságért, amivel meg-mentette és átmentette a régi magyar jogrendszert.

Az utóbbiak már közel jár-tak az igazsághoz! Mert Werbőczy csakugyan megmentette és átmentette a régi magyar jogrendszert. De ez mit jelen-tett? Azt jelentette, hogy

Werbőczy gondoskodott a hatalomlevők uralmi állapota-nak megváltozathatatlanságáról.

A Hármaskönyv mentesít-tette a nemességet az állami közterhek vállalásától. Az ősi-ség rendszere megörvta a ne-mesi birtokokat. A jobbágyok röghözközése kitűnő eszkö-znek bizonyult a nemesi föld-ügyszólván ingyenes meg-művelésére.

Ami pedig a kétségtelenül nagy tudású (egyben hallatlan-ul jellemetlen, könnyen meg-veszthető és betegen kapzsi) Werbőczy Hármaskönyvének eredetiségét illeti: a mű több fejezete a még régebb német-olasz hűbéri jog alapelveinek lemasolásá-ból, vagy a Summa legum című osztrák jogkönyv gon-dolatainak átvételéből száma-zott. Ha lehetett, — használ-junk modern jelzőt — sokkal reakciósabb színezéssel.

A Dózsa-féle parasztláza-dás leverése és vérbefo-jtása után Werbőczy volt a líheg bosszú megtestes-títője és a jobbágyág ellen hozott hatványi rendszá-bály szellemi előkészítője.

Ezek a rendszabályok pedig feltartóztathatatlanul vitték az országot a mohácsi ka-tasztrófa útjára és Mohács elmltával az újabb Mohácsok felé. A magyarság ki-magasló szellemi — ezek a magányos és meghallgatásra oly ritkán találó lelkek — az utolsó két évtizedben sok-szor rámutattak arra, hogy milyen hatalmas külső és bel-ső megrázkódásokat keril-hetett volna el az ország, ha a nemesség legülőbb józan egységét költött volna Dózsa György felkelő népével, a magyar jobbágyággal!

NEW-YORK KÁVÉHÁZ
a művészvilág találkozóhelye
Délután
RADITS és
JAZZ-ZENEKARA
Élsőrendű ebéd és vacsora

ARANY- és BRILIANS-é
(nagy kö-eket is) veszt
és elad **GYÉMÁNTHÁZ** Rákóczi-út 36
és elad **GYÉMÁNTHÁZ** Rákóczi-út 36

STERNBERG
HANGSZERGYÁR
javítás, vétel, csere, eladás.
Rákóczi-út 60

(T. B. L.)
STERNBERG
HANGSZERGYÁR
javítás, vétel, csere, eladás.
Rákóczi-út 60

Nem fontos, de érdekes...

Barabás Lóránd felejthetetlen karatársunk, egykor lapunk belső munkatársa, évek óta örök álmát alussza a rákoskeresztúri temetőben. A kifogyhatatlan humorú Lóránd maróbban senki sem tudta ostorozni, kifigurázni, gyűlölni a náciizmust. Négy éve már annak, hogy szegény Lóri barátunkat gyilkos kór támadta meg. Aggódnak állunk betegágyánál és hiába vártuk az orvosok biztató szavát. Maga Lóri is érezte a vég közeledtét. Elbűcsűzött tőlünk és amikor lefeküdt kezét nyújtotta, álete végös határáról még visszaszólt:

— Gyerekek, ha vége lesz, gyerekek majd ki a síromhoz és mondjátok meg, hogy ki győzött.

Az emberi kultúrát meggyaldzó hitlerizmus porba hanyatlott. Vége a háborúnak és mi barátok most hírvél visszük Barabás Lórándnak a Vörös Hadsereg és a Szévtársaságok diadalmos győzelmét.

Kosztelitz Francia parfümgyártólegességei (Váci-utca 18.).

Bartók Béla, a világhírű magyar zeneszerző és komponista, aki a magyarországi állapotok elenélkülözhetetlenül máris évek előtt elhagyta hazánkat, rövidesen visszatér Budapestre. Egyes hírek szerint: Amerikából már útból van Angliába, ahonnan rögtön folytatja útját Magyarországra felé.

Arébore szárazságát megszünteti, fiataloságát visszaadja Vital krém.

Örömmel olvastuk, hogy az újonnan felállított könyvgyűjtőbizottság elnökhelyettese — Wesselényi Miklós kollégának lett. Minden magyar író bizalommal terjesztheti műveit egy olyan bizottság elé, amelynek elnöke: Thorma Domokos és elnökhelyettese: Wesselényi Miklós.

10 évvel hosszabbítja meg a fiataloságát Asszonyom, ha száraz, érzékeny arcbőrödre mindig Hormoeith B. krémet használ!

A Vérmezőből — Martinovicpark lesz. Ez már a harmadik neme a hatalmas budai területnek. Amikor 150 évvel ezelőtt ott Martinovicot kivégezték, még Generális-mezőnek hívták.

Új üzlet nyílik rövidesen a Váci-utcaiban. Három szakmabeli fiatal hölgy jól használható köftölt holmikát, strandruháikat, különböző szőnyegket és blúzokat fog készíteni és árulni. Cím: »Charming-Modess, Váci-u. 13.

A Belvárosi Színház felújítja Molnár Ferenc »Játék a kastélyban« című vígjátékát. A női szerepet a tervek szerint Karády Katalin játssza.

Süt a nap. Rapid szőrtírtás, hátsó fényvédők, Fehér kozmetika, Vilmos eszár-út 15/a.

Fontos is, érdekes is, hogy a JOINT, az American Joint Distribution Committee, főbb pesti körhöz újratervezéssel fogja előse-

gíteni. Az első világháború után is amerikai segítőakció tette lehetővé a pesti körházak egész sorának a működését. Most még inkább szükségünk van az amerikai Vöröskereszt segítő kezére, amely eddig is napi kétezer dollárt bocsátott népkonyhák rendelkezésére.

Zádor István festőművész a jövő héten kiállítást rendez »Az elpusztított Budapest« című képsorozatából.

Teljesen az ostrom előtti külsejét nyerte vissza a kristóftéri Tekla üzlet. A kirakatban szebbnél-szebb divat-, dísz- és ajándék-tárgyak: fülkarpiszek, puderdobozok, papucsek, nyáritáskák, olasz fanyenc dohányzóasztalok, orofors poharak, szalmafonatú tálcák, stb. tanúsodnak, hogy a kis bolt árulval sem marad el külsejének nivójától.

A könyvnapra, amely előrelátóan június második felében lesz, az összes könyvkiadók egy közös antológiával lépnek a nyilvánosság elé. Az antológiát a Magyar Írók Szabadszervezete megadásából, többek között, Kárpáti Aurél, Boross Elemér, Fodor József, Bálint Lajos, Devecseri Gábor és Nagy Lajos szerkesztik.

Örömmel értesülünk, hogy az 50 éves Bleyer cseseemő és menasz-zsonyi kelengyeüzlet régi helyén — Haris-köz 5. — ismét megkezdte árusítását.

Miért nem hallani a Vajda János Társaságról? — kérdik sokan. Írók és közönség egyaránt. Hiszen ez a társaság volt hosszú években keresztül a baloldali szellemiség szinte egyetlen irodalmi és művészeti menője. A kérdésre szomorú választ kell adnunk. A Vajda János Társaság vezetőinek túlnyomó része elpusztult, vagy külföldi internálótáborba került. Szótagjék és Szótagjék alatt, Úgy látszik, nincs, aki a társaságot feltámasztaná...

Róth Margit régi munkatársa, Adél, újból megkezdte kalapjai készítését. Kéri régi kedves vevőit, keressék fel Ács Etel üzletében, ahova Ács Etel és S. Adél eég elnevezés alatt betársult. Váci-utca 9 alatt.

Svájcból érkezett hír Magyar Miklósról, a törvényhatósági bizottság volt demokrata tagjáról. A koncentrációs táborból, ahol őrizték, sikerült Svájcba szöknie.

Lord felhőnemű ipar, közismerten elsőrendű férfi felhőnemű kivív most női felhőnemű és ágyonmával is kedves vevői rendelkezésére áll. (IV., Haris-köz 2.)

Dr. Mező Ferenc, olimpiai bajnok, gimnáziumi igazgató, hír szerint, a kultuszminisztérium sportüggeinek egyik vezetője lesz.

A nagyzemőutcai színházakba próbákra járó művésznők szinte programszerűen látogatják régi szülőföldjüket Palugyai Károly szücs üzletét, ahol a mostani anyag-szűkös világban is mindig van egy-két különleges szőrmedarab.

Polgár irodagépüzem

Értesítjük, hogy a régi helyén, V., Gr. Vígázó Ferenc-u. 2. sz. alatt újra működik és fró-, számoló- és egyéb irodai gépek szakaszú javítását ismét vállalja. Elsőrendű minőségű irodagépkelekek. Irodai gépek vétele, eladása, csere.

A KOKSZ, a kereskedők érdekegyesületi csúcs-szerve, új tiltakot kapott Kun Zsigmond személyében. Az új tiltár, aki igen képzett gazdasági szakember, a múltban a PTOE tiltára volt.

Örömmel értesítjük olvasóinkat, hogy a közismert Szinetar-cégnél, Bécsi-utca 10., dús választékban békébéli minőségben külföldi divatszövetek és selymek ismét

Goldoni »Furfangos özvegy« című vígjátékához, melyet a »Szabad Színház« mutat be, Polgár Tibor írja a zenét.

Hallottuk, hogy az ismertnevű belvárosi Étoile hölgyfodrász és a Gabi kozmetika teljes üzemmel áll a hölgyek rendelkezésére Fehérhajú-u. 2. Bécsi-u. sarok.

Grete-salon, Vörösmarty-tér 3., Sári vezetésével újra teljes üzemmel működik.

Meskó Zoltán népbírói perének tárgyalásán, amikor a tanúkat szólították, felhangzott Csörgő Hugó neve. Őt is tanúknak idézték be a védelem. De hiába szaladt ki a városzobába az állást, Csörgő Hugó nem jelentkezett. Nem jelentkezhetett. A zöldségesek és német szövetségesek gondoskodtak arról, hogy ne jelentkezhesék. Elhurcolták. Halléle ismeretlen.

Száraz, érzékeny vagy szeplős bőrré erómet és kezelést Vermesné Rohács Hanna kozmetikából. Erzsébet-körút 56. I.

Hazatér állítólag Amerikából Bíró Lajos, a kitűnő publicista is, aki valamikor a »Világ«-ba írta tüzes vezércikkeit.

Érdekes szórakozó és pihenőhellyel gazdagodott fővárosunk. Megnyitott a Kék Duna Kávéház és Étterem a volt Spoliarik kávéház helyén, a József-körútnál. A tágas, levegős, tisztá, kényelmesen berendezett helyiségek állandóan tele vannak. Természetesen a felszolgálat ételek és italok elsőrendűek és a zenekar is kiváló.

A Társadalomtudományi Társaság, amelyre oly fontos szerep vár a fogalmak zűrzavarának eloszlása körül, nemcsak előadásokat, hanem baráti összejöveteleket is rendez — minden csütörtökön délután 2 órakor a Hites Könyvtárgyalók Egyesületében.

Értesítjük olvasóinkat, hogy a »STILUS« tricotage régi helyén ismét megnyitott. Modellkülönlegességek, Haris-köz 3.

A pesti könyvkiadatok új érdekessége: Lukács György könyve. Az »Írdástudók felelőssége«-t a Moszkvai Idegennyelvű Kiadó bocsátotta a közönség elé.

A Várkonyi Studio közli, hogy a háború pusztításából sikerült összes eddigi felvételeit megmenteni. Örömmel áll tehát régi kliensei rendelkezésére, akiknek kényelmére a földszintre költözött. Ugyanitt igazolványképek és fotókópiák is készülnek. Deák-tér 3. sz. — Sütő-utca 2.

Hallottad a szenczióit? Baj van a szerelem körül Amort nem igazolták!

De miért? Mert kiderült róla, hogy nyílt!

MAI STRÓFÁK

HIDAK

Törött gerinccel
lerogyva fekszenek
a bús hidak.
Üres a hab,
tükrén magány lebeg.

»Gazsága — dörgő a szó —
egy város szétszakadt.
A vádakat
üvöltöni
kelted fel a holtakat.

HÁZAK

Roskadtan állanak
az ömlő holdsugár
ezüstjében.
Az esti szél
falaik közt dudál.

Beteg házak! Talán
szenvednek is befűl.
Sírnak talán,
kiátlóznak,
csak nem hallja a fűt.

KÁVÉHÁZ

Utam a kávéház
előtt visz; krózusok
napoznak ott,
míg jömagam
dolgom után futok.

Miből telik nekik? —
tünődök hallgatag.
En örülök,
ha ünnepen
egy jobb falat akad.

FŰ

Leomlott ház előtt,
a törmelők között
a gyenge fű
a langy napon
zölden kiülkőzött.

A romény zászlaját
kitűzto csendesen;
fáradt szívem
pédát vehetsz,
ne esüggedj el te sem.

Komjathy Aladár

SZOMORÚ SÉTA A PESTI ÁLLATKERTBEN

Ez a beszélgetés az Állatkert bejáratánál folyik. Szereplők: a vászonruhás aya, aki kérdez, a portás, aki felel s végül a nyolc-éves fiúcska, aki hallgat.

— Mibe kerül egy bemenet?
— Két pengő.
— Két pengő. És állatok van-

nak?
— Nincsenek.
— Nincsenek. Semilyen állat nincs?

— Egy-kettő van. Teve, zebra, vizilovak és egy elefánt,
— Egy elefánt. Adjon két jegyet.

Mi kérdezősködés nélkül beváltjuk magunkat. Ha csak egy viziló van, az is megéri a két pengőt. S ha még az a sines, hát legalább megtudjuk: mi let a sok állattal, hogyan és miért került elpusztulni, amikor ők azután igazán nem tehetek semmiről...

Csendes és szagatlan az állatkert, nincs lakója már. Az a néhány szerencsés példány, amelyik megmaradt, szinte olvász a hatalmas területen. A majomtanya is néptelen, csak a szél lengeti az egyik hintát a ketreben.

Az oroszlanbarlangba is besétálhat bárki. Ha csak el nem ijeszti az a színes rajz, ami ki van feszítve a barlang előterében. A festmény egy oroszlánt ábrázol. Nagyon szép az oroszlánt rajta, a rajzoló idealizálta, mint a halottakat általában. Ugyanígy kegyes rajz őrizi a medvék emlékét, meg az antilopé is. Előrelátó ötlet. Egyhamar nem lesz antilop mivel nekünk s ha a rajz nem volna ott, az eljövendő generáció nem tudná, milyen is volt az antilop.

Legtöbb áldozata a hidegnek volt. A személyzet nem tudta fűteni az állatok lakásait, mert december elején utcai hareok voltak az Állatkert közvetlen közelében. Megfagyott a krokodil, a majomsereg, a struccok és sokan mások.

— Aztán a légiaknak! — magyarázza tovább informátorunk, az elefántok derék őre — a légiaknak! Két elefántunk közül az egyik, mindakét zsúrf, a kuttyák, a dölények, a jegesmedvék... Mind attól pusztult el. Utcai har-

colban estek el a szarvasok, medvék. A legtöbb szarvasokat a nagyközönség szétszedte és elvitte. A környéken aznap mindenki kapitársarvast vacsorált áfonyával...

A cséselők elvitte a gázlómadarakat is. A gémelet, köcsögöt. De ez mind semmi! Megtudjuk, hogy a nagyerdemű publikum még zebrát is elvitt! Úgy hoztak vissza egy zebrát Zuglóból, Panninlovat meg Kerepesről. (El lehetünk készílvre rá, hogy valahol a nagykörúton egyszer csak a fülünkbe sügja valaki:
— Volna olcsón két sivatagi hiénám...)

Apropo: a hiénákat, farkasokat is utcai hareok során lötték agyon. Tragikus és sajtáságos véget értek a kengurúk. Ezek a jóindulatú állatok a zűrzavarban valahogy kiszabadultak ketrecekéből. Azonnyomban felguráltak a sziklákra és semmi módon nem lehetett lecsalogatni őket onnan. Ott veszttek éhen.

Még esnyább véget értek az oroszlanok. Valami felelőtlen elem a három oroszlánt ketreceknek választulát kihozogatta. Az oroszlanok egymásnak estek s addig harapdálták egymást, míg el nem pusztultak valamennyien.

— S a vizilovak teljes létszámában megmaradtak?

— Már többen vannak, mint voltak. De könnyű volt nekik! Veszély idején a víz alá bujtak. Ott sem sérültek, sem légnnyomás nem érthaltott...

Igy úszták meg a vizilovak. És általában mindenki, aki kibírta a víz alatt.

Most hát nagyon csendes az Állatkert. A személyzet kerétszedik, a közönség meg szemléli a vizilovat és a terét, aztán leül napozni.

Kifelé jövet azért odaszóltam a portáshoz:

— Az imént maga azt mondta, hogy csak teve, viziló, elefánt és zebra van.

— Igen. Odatartottam a két kezemet eléje:

— Idenézzen öregem... Hát a szűnyog, az kutyá?

Tabi László

Smart kéceim
n'ülkőzhetetlen

Bécsi-ú. 9.

A felszabadult színház

Irta: Stób Zoltán

Az a néző, amelyik manapság egy-egy színház nézőterére téved, bizony elcsodálkozik, hogy mennyire magára marad. A színházak nézőtere sajnos gyakran olyan üresen tátog, hogy nem esodálnak azt se, ha egyik-másik vállalkozás, amely a felszabadulás utáni napokban dícséretreméltó lázas igyekezettel kinyitotta kapuit, lassan-lassan elvérzik. A villamos még nem jár mindenütt, az esti világítás is hiányzik, a kormi kezdés is árt, igyekezők magyarázni a fenyegető szimpotomákat színgazdáiunk, kétségtelenül ezek is vélos bajok. De a pesti színházi közönség, amely eszathatlan bizalommal, kifinomult érzéssel, különbözeti meg a rosszat a jó-tól, a hasznost a haszontalanától, megősezőlja a fejét és így beszél:

A színház is felszabadult. Szabad a gondolat, szabad a szó, szabad a hangszély, szabad a játék, a gesztus. Micsoda perspektíva! Az írónak immár nem kell a leéngött gondolatok bilincseiben vergőződie és a színész is elmondhatja, vagy éppen ha úgy kívánja a helyzet, alá is húzhatja az eszmét, amely a szent és örök emberjességet hivatott szolgálni. Igen, a külső bilincsek szétptantáltak és lehallottak a színházról, minden kor fűhűbő filkéről, azok a bilincsek, amelyek egy sötét korszak könyvegőző hibériái és gondolatbörtönöző pibékéji vertek testre-lelkőre. Igen, mi azt vártuk, hogy színházaink most már örömtől dagadó szívvel boldogan a tetejülvél szívják magukba a szabadság útját levegőjöt: *kivirágzanak, új életre kelnek!* Izzó programokat, célok megjelölését vártuk a felszabadult színház nagy tervét, az írói asztalókból most már elővehető remekműveket, amelyeknek eddig hallgatást parancsolt az önkény, de legfőképpen vártuk végre magát a *leletet is!* Jó és igaz darabokat, amelyeket valóban érdemes előadni és megéneki, izzó színház, amelyért érdemes messziről syalogolni és érdemes onnan a sötétedés előtt líhegve hazakerezni. Elhelyett azonban színházaink nagy része — tisztelet a ritka kivételnek — ott folytatják az utat, ahol valamikor 1938-ban abbahagyták. Azt hiszik, hogy a ma közönsége megelégszik néhány formalmi lökésváltó kabaré korszerősített villámlétrófiájával és elég az, ha az elhunyt rendszer gazdasági fölött esztanós viceket mond egy komikus, ahelyett, hogy jó szélesre tárnák a mult színházi terméinek alakait, hogy az áporodott levegőt a szabadság, a gondolat, a humanitás friss ózóna váltása fol.

Ugyanakkor, amikor a szövetségekön bizottság minket annyira kitüntető gesztussal megszíneltette a filmek *teletti ellenőrzését*, mondván, olyan filmeket játszhatok, amilyeneket akartok, amilyeneket magatoknak ítélek, amilyeneket tudok és amilyeneket tehát megérdemlek, a színházak kezdettől fogva nem étek ezzel az orrendendő szabadságukkal. A színházak eddig is azt a darabot játszhatták, amilyent akartak, vagy amilyent tudtak, de nem olyat, amilyent a közönség megérdemelt!

A színház külső bilincsei a fel-

szabadulás első óráiban lehullottak, a belső bilincseitől azonban úgy látszik, még mindig nem szabadult meg.

Villámriport Relle Gabival

Amikor először merészkedünk fel az övöhelyről, amikor az élet legelső jelei mutatkoztak a Budapest-romváros utcáin, a visszakapott élet kedvező tüneteként apróeska, kezdetlegesen nyomott színházi plakátok jelentek meg a díleződő házafalakon. A plakátok az első matinéit hirdették a Magyar Színházban és az előadó művészek élén Relle Gabi nevét olvashattuk. Relle tehát megemene-kült, — volt az első gondolatunk, milyen friss, mennyi életerő lehet benne, ha a pineoduból egyenesen, az egyelőre bárgyortyáival világított rivalda fénykörébe mer lépni. Relle, az Operaház sokáig hallgatásra ítélt énekesnője, régebben is, a reakciós ember-üdvözölés kegyetlen korszakában is megmutatta, hogy legény a talpán! Az Operaházunkból száműzött énekesnő a magdolnauenci, vagy más munkáshoztonok színpadának nézőterén találta meg ismét a közönséget, azokban az időkben, amikor az ilyen nyílt színpallás bizony életveszélyes volt. S mégis Relle Gabi mostanában az Operaház színpadán sajnos nagyon keveset halljuk, annak ellenére, hogy az ország egyetlen dalszínháza szomorúan nélkülözi az olyan elsővonalbeli igaz művészeket, mint ő.

— Mi ennek az oka? — kérdeztük a „Parasztheuleslet” fulmináns sikerű előadása után.
— Nem tudom, — hangzott a válasz — nem is kutatom. Ha szükségem van rá az Operának, mindig jövök, egyebet nem tudok mondani.
— Mit csinált a hallgatás évei alatt?
— Tanultam. Sokat tanultam, hiszen volt bőven időm. Több mint negyven szerepet tudtam már, amikor az elmúlt rendszer leparancsolt a színpadról. Ezeknek majdnem mindegyike lírai szerep, most azonban *dramái műfajra szeretnék áttérni*, ami szeríntem az óperaénekiés teteje. Például az Alarcosbéli, Aida, az igen! Majd csak elnékelhetem ezeket is.

Az Erzsébet-tér

Budapest egyik legnagyobb tere még mindig — személerakodóhely, Ha már ezt a teret nem használta ki a főváros veteményeskert céljára (pedig de sok szűdség és burgonya terem meg egy ekkora területen), legalább horadsák már el a rengeteg szemetet és a hegymagasságú homokot, amely ha legkisebb szél fúj, az egész Belvárost eldarástja piszokkal. Ha Vas Zoltán polgármester bemegy a hivatalába, sőtájon keresztül az Erzsébet-téren és meg vagyunk gyűződvé, hogy akkor helek alatt a szemétdomb helyett ismét lesz füves játkétere a helybósi gurekneknek.

— Balra áll: emma mutatta be második — s az elsőnél sokkal jobb — műsorát a Pódium. Ötletek szípkórnáknak, vicek esztannak, jókedű és íróna lombol két és fél órán át a Pódium kis színpadáról. Különösen az időszerd kérdésekkel foglalkozó daraboknak volt sikerük. *Félegi Teri*, *Déry Sári*, *Bárczy Kató*, *Lengyel Gizi*, *Peltes*, *Komlós*, *Ascher*, *Felöky*, *Dónes*, *Fekete Játsszák* a vezető szerepeket. Sikere volt *Kel-lér Dezsőnek*, sok darab szerzőjének és az új konferansziének is. Az új műsor pünkösdi vasárnap és hétfőn délelőtt is szíre kerül.

...És ismét négy szemközt Karádyval...

Karády Katalin Budapest számára nem egy színésznő, hanem — intézmény. A pesti táj egyik jellegzetessége, mint ahogy Páris látképe is az Eiffel-torony mellett Mistinguettel teljes. Ezért örülünk különösképen, hogy Karády is megmaradt Pest számára. Külsőben nem is változott. Most is az az elbűvölően szép nő, aki volt és most is a személyéből kiáradó perzselő fény körül kering a tekintetek ezernyi pilléje... Tömegléletani tanulmányt lehetne írni a színésznő sikere és a politikusi sikere közötti rokonságról. Mind a kettőnek forrása az egyéniség varázsa, annak a titokzatos vonzóerőnek a kiáradása, amelynek szuggesztív ereje elől *hiába futsz, hiába menekülsz...* (Ez volt az a Karády-sláger, amelyet a budapesti esata idején orosz hangszórók harsogtak a nácihőrcene magyar csapatok felé.)

Karády ennek a realista országnak legromatikusabb jelensége. S éppen mert az átszenvedett borzalmak következtében a nagyközönség verrekedni fog a romantikáért színházban, filmben, olvasmányban, zenében és mindennek: *Karády divatosabb lesz, mint valaha*. Pedig egyelőre meg a régi szentimentális mezőkön szelögeti a siker virágait. Az új műfajt hirdető egyik új kis színházban *Ady Endre és József Attila* szövegeket énekel.

Ez az érdekes művészaszszony, aki szinte érzéketlenül áll a körülötte keringő rajongók és rosszakarókatok keverésének közepén, a Sztójay-és Szálasi-idők alatt rengeteg üldözötnök volt kitéve. *Szomorú rekorder: ő a legkomisszabbnal meghurcolt színésznő*. És csak azért, mert liberáti köre szinte kizárólag liberális elemekből állott. És mert *úton-útfélen nyíltam hazatartva hűl és helybél-kai rokon- és ellenszenve*. És mert sokat segített *üldözötteknek nemcsak pénzzel, de tetekkel is*. Amit valóban tett földalatti mozgalmakért, azért nem üldözték, mert akkor még nem tudtak róla.

Szinte regénybe kívánczó jelenség a primadonna, akin a esősélek kitölti bosszúját és minden zsepét rombolni vágyó durva ösztöneit. *Üldözötnésének részleteit* Karády így mondja el dióhéjban:
— A németek bevonulását követő legelső napokban elfogtak és hat héttig tartottak fogva. Ezalatt a főkaptány-ság 200-as cellájában, a pesti-védéki törvényesken és a svábhégy Gestaponál ültem. Elvezettek és vertek. Azt akarták, hogy *barátainam druljam el* és olyan titkokat akartak belőlem kiszéni, amelyekről nem tudtam. Ün-dorított piszokban éltöm, állandó halálos fenyegetés- és kínzások között. Újult erővel törték rám, amikor egy másik cella lakójával folytatott titkos levelezésemet egy len-gyel nő elárulta. Amikor lát-lak, hogy semmi lényegeset nem tudnak belőlem kiszéni, szabadon bocsátottak, de rendőri felügyelet alá helyeztek. Minden héten jelentkeznem kellett a Mosonyi-utcában. Idegtelepő Canossajárás volt. A rendőrtisztek elmondhatatlanul durván bántak velem, a legénység lökdösött és rugdosott, a taloncház utcalányai gúnjos rikácsolással és köpköddéssel kitérték minden lépésemet. Akkoriban a Hármas-börtönben bérlettem egy kis helybát, ahol egyziben mozogtettem és jelentkezősi kötelezettségemnek nem tudtam eleget tenni. Két után hat detektív jött étem, több

torturák után nagynehezen szabadultam csak meg.
— A nyár és az ősz folyamán állandó fenyegetések között éltöm, újra és újra beidöztek, elfogtak, bántalmaztak. Közben *laborsomet néhány bombala álat teljesen pusztítottak*. Bekövetkezett a tél, Minden héten más lakásban bujkáltam, de mindenütt felfedeztek, mert a bombázások előli félelmemben lementem a légópincékbe és mindig akadt va aht, aki é drul. Januárban egy Galamb-utcai házban lak-tam. Itt tört rám egy zászlósi egysenruhába öltözött nyias lét csendőrről. Ennek a főhőhőrnak a nevét tudom; *Vécsery Mátyásnak hívják, civőiben állítólag parkettján-csöl*. Ő volt a leggaládabb minden káoszom között. *Repülőgépek és ágyúk bombázópara-közben kihurcolt a Dunapártra, egész éjszaka visszö-felöltésse fenyegetett, rebö-verrel hadonászott az orrom a árt és elrabolta a karköltőbrómak*. Bevallom, le érdemlettem elé a hóba, úgy könyörgöttem, hogy *lőjön aqom, nem bírom tovább*. Közben berögött, ez volt talán a szerencsem, mert reggel felé sikerült elszökőm mellelő.

— Pár nap múlva pedig bejötték az oroszok...
Remeg a rettentő emlékek hatása alatt, gyorsan váltja cigarettáit. Szeretné kitörölni emlékezetéből a sötét tíz hó- napot, szeretne másról beszélni. A Majá-ról esik szó.

legközelebbi nagy szerepéről, amelyet már szorgalmasan próbál a Fővárosi Operett-színházban, a dalokról, amelyeket neki írnak szerzők és virágokról, meg levelekről, amelyekkel most is elárasz-tják a rajongók. S a nagy vágyról: *ismét próbában fel-lépmi, mint hajdan a Víg-színházban...*

Karády zárkózott lett az utóbbi időben. *Szinte mindenki, aki körül ölel ezbe, akar tőle vadant!*. Koldusok és zsarolók özönlének nyomában. Intrikák, protekciójácsolások, érdekszállak pókhálója szövi körül.

— Lassanként odajutok, hogy már csak ennek a kettőnek hiszek — mondja. Asztalán egy verseskönyv és egy csokor pünkösdi róza.

Virágok és rimék illata lengi körül s ahogy beléjük temetkezik, azt mondja eszében: — De túl a tegnapi gyötrelmeken és a mai bosszúságo- kon: *nagy élmény, hogy az ember a tavalyi fekete kár-dosny után megérheti az ide-i piro: pünkösdi*. Ugy érzem, minden bilines és vasrács le-hullott mellőlem, szeretném magamat bevetni a szabadsá-gba, mint frissvízi tóba és lubikelni benne. Mondja, *ugye most már egyre szebb és jobb lesz az életünk?*
Igen, kedves Karády. Mert fanatikususan hiszünk abban, hogy szépek körül az élet megszépül és jók körül megjavul. (sz.)

Megkért egy színész, hogy igazoljam...

Ugyan öregeim!... Epp ez a fel-háborított... Pont éráram fog-jákt... De nem igaz!... Nem is voltam a tagján!... Illetve... Csak feltétem nekik!... Mi az, hogy *kirívóvághangszert*?... Törődtem én a címmel?... Fel-léptem és kész!... En? Ugyan!... Tudod hány zsidó ba-rádom volt?... Eppen ezer! fájl... Nem álhattam oda Kiss Ferivel vitalkozni!... Az más, öregeim!... Nekem mulatod be a Törzs Je-nőt!... Tudod milyen színésziék tartom!... Mit lehettem volna?... Berábasztotok!... Tudod milyen kis pont voltam én?... Hűyészé-geket beszéltek!... Még pont se voltam!... Borzasztó!... Hogy én?... Akkor már a Rákai rég nem játszhatt!... Valaknek csak el kellett játszani!... De hogy én tettem volna?... Öre-gem, akkor már a nyilasok ré-gen... illetve... tudniillik... Különben is nekem egy esomé zsidó ismerősöm volt!... Tudod te, hogy az öreg Róth néni hogy imádozt engem?... Pettec, ezt nem vetik a szememre!... Az iszont egy marhaságt!... Nem én ir-tam a darabot!... Aztánok ide, Aztalanok oda, szerep szerep!... Miért?... Azt mások is megte-lték!... Mások is bekiáltotték... 5... hogyishívják labáso!... Az se igaz!... Nézd meg a Hosszu Zoltánt!... Annak három textílepedője volt!... Nekem?...

Csak egy!... Pardon!... Fel-tesbe!... Na est?... Mit tudom én, hogy a Kovarec Emít hűgát... Tudod hány Kovarec van?... Os-toltság!... Na ez már igazán rosszdudalt!... Mi kellett volna tennem?... Talán eugrami a filmlevegőigp elő!... En nem voltam a Szalasi híre, de ugrámi azért mellelő nem lehetett!... Hát levettek vele!... Mi? Hogy én?... En a Bakyeal?... Dögöljek meg, ha igaz!... Az Endre Luc!... 6... illetve László volt!... Na, látod, így be-szélnek össze-visszat!... Pont én!... En, aki zsidó színgazdától kezdtem!... Az is hazugságt!... Akkor már rég elvetélt tőle a színházat!... En?... Nem!... Csak a művészi vezetése szótam bele!... Illetve!... Mi?... Nem!... Anyagi ügyekbe soha!... Nevel-séget!... Atyám nagyon jómódú ember volt!... Mi?... Hogy én egy egyemeletes bérházat szedtem össze!... Na látod!... Egy két-emeletes vacak villám van és ab-ban is egy zsidó volt elbájna!... Illetve nem volt egész zsidó... szóval... szóval katonassókevény volt!... Tudod te, hogy hány em-berért expóditam én magamat a Színész Kamarában? Hogy kiért?... Például a vitéz Babarceyért!... Nem akarták felvenni!... Pöszö volt!... Mi?... Az se igaz!... Miért koplatam volna a saját ruhámat!... Na mondó márt?... Hát rajta volt a nyilas karcsa-lagt!... Miért?... Ma se mind or-vas, akinek vöröskereszt van a karján!... És most nem barnak igazolni!... Engem!... Engem öregeim!... Engem, akit a Róth néni úgy imádozt!... Mi?... Hogy ki volt a Róth néni?... Csekély-ségt!... A meggyéspüspök mamáj!... Balassa János

Bélyegesek Székely Sándor

9-4-ig árusítunk bélyegkereskedése, Teréz-krt. 1/B, udv.

KENÉZ JUDIT
szponzoránál

KIS KÉK DUNA
A VÁCI-U. LUKÁCS HELYÉN

Brillánst, ékszer, aranyat
napi áron vásárolj

Schoer György Szemleweis-utca 29, ifjanslet 1.

Legmagasabb napi áron veszek

brillánst, aranyat

Roboz és Mayer
Nagymező-u. 16. Andrassy-út sarok

MEGNYÍLT A

Presto

GRILL DANCING

Ebéd, Uzsonna, Vacsora, D. u. és este **TANÓ** KÉLÉNY SWING BAND, a kiváló 12 tagú szórakoztató jazz-zsnek! Pteket: CHARLIE KURZ

Legmagasabb árat ífzetem
brillánst, aranyt, ékszerét
VÉTEL ELADÁS
PETŐFI S. U. 9. — PÉLVÁX OLDAL

A rémuralom denunciansai

Uszítók, akik hiányoznak a háborús bűnösök listájáról

A háborús bűnösök általában ismert listájáról hiányzik több nyilas uszító. Már pedig világos, hogy a főmeggyilkosok morális bűntársai azok a nyilas zuhanóegységek, sikkasztók, zsarolók, kétes egzisztenciák: akik a német megszállás alatt, de már jóval azelőtt is denuncianták a Gestapóval mindenkit, aki nem volt nyilas.

Erthetetlen, hogy az Összetartás című nyilas, németbőrebe uszító lap munkatársai nem szerepeltek teljes számmal a háborús bűnösök listáján.

E lap vezércikkirója báró Kemény Gábor, Szálasi külügyminisztere, munkatársai a legelvetemiltebb bravók és erkölcsi hajótörtek, szerkesztői Pála Ferenc, Szöllösi Jenő — Szálasi belügyminisztere — Cseli Ferenc és Regézi-Kiss Zoltán.

De nem szerepelnek az Egyedül Vagyunk uszítói sem.

A román fasiszta Gogát propagáló Oláh György olyan iskolát teremtett, amely a vasgárdista gyilkosok erkölcsi bűntársain is túltett. Jellemző ezzel kapcsolatban az a nyilatkozat, amelyet Szabó Dezső tett előttünk a Rákóczi-téren két évvel ezelőtt.

— A Pesti Ujság és az Egyedül Vagyunk azért vezetők, mert

az új Magyarországot azok a csatornaelemek akarják építeni, amelyeknek ez a két lap az olvasmány!

Az egyik legelvetemiltebb denuncians Cseli Ferenc, aki a Pesti Ujságban cikket írt arról, hogy az egyik bololdali lap szerkesztőségében angol rádiót hallgatnak. Cseli Ferencnek besúgója volt az illető lapnál, mert azt is tudta, hogy dokumentumokat gyűjtenek a hitlerizmus főmeggyilkosairól. Ugyanez Cseli volt az, aki később mint a nyilas Összetartás szerkesztője a német megszállás alatt a legaljasabb uszítást végezte és minden védtelen magyar emberre ráuszította a Gestapót, ha az illető nem lelkesedett a germán életért, amelyet ez a magyar lap oly szívósan propagált.

Nem sokkal marad el mögötte Csűrös Zoltán, a német megszállás kezdetén napjainban az Összetartás június 10-én megjelent számában a nyilas párt múltjáról és jelenéről elmélkedik és dicsőíti a kassai eseményeket, amikor is felbörtelt nyilas bravók a szociáldemokrata párt kiüldözték megtámadták.

A szociáldemokratákat és szövetségeseiket új néppárt alakításával valódi bűntársak előtt és azon örvendezik, hogy »Peyer Károly és szvitje már nem járhatják szabadon az országot.

Miután a rémuralom bravói elől már mindenki elbujdosott — ha ugyan nem került a Gestapo börtönébe — a hungarista testvérek újabb áldozatok után néztek. Jáki István főmedvényi ezután látunk napvilágot Németh Antal ellen. Nem nehéz meglatni, hogy ezeket a támadásokat Szeczeley Zita és Kiss Ferenc sugalmazzák.

Németh terhére róják és őt a Gestapónak ajánlják be azért, mert Zilahy Lajos darabját, a Fatornyokat műsorába iktatták.

Megvédolják a kurzus színházi igazgatóját azzal is, hogy Major Tamás, Gobbi Hilda, Olgy Magda, Tapolczay Gyula a kedvencei, hogy Kiss Ferenc ezzel szemben nem kap szerepet és hogy Szeczeley Zitát nem akarják visszavenni a Nemzeti Színházba. A »magyarok lap egyik legfőbb érve, hogy Heinrich George is megígérte Szeczeley Zitának, hogy biztosan visszakériül a Nemzeti Színházhoz.

Pála testvére »Endre László figyelmébe» címmel ellátott cikkei sem tartoztak annak idején a megnyugtató jelenségek közé. Amikor már Cseli Ferencel nem írat cikket az osztályszaki rabbirol, legalább Pünköszt Andort, a Madách Színház volt igazgatóját üldözi, hogy neve még szerepelni mer a »Magyar Színpadon». Pünköszt sikerült is halálba üldözni, Zámori Antal, Pála egyik legelvetemiltebb munkatársa Karddyt

veszi földözbe, mert úgy mond az, »akit a rendőrség szabályos időközönként jelentkezőre szólít fel — és akit eltilt a társadalmi élet összes lehetőségeitől.» — Tejegeti Zámori testvér — »nem méltó arra, hogy a Színházkamara tagja lehessen.»

Mindenre kapható denuncians, Kamps János, aki a Magyarországon a képzőművészeket prezentálta a Gestapónak.

Kamps a Volksbund jelvényét viselte már a német megszállás előtt, így jelent meg azon a sajtótervezetelen, amelyet a berlini képzőművészek kiállítás alkalmából a kultuszminisztériumban hívott össze Hász Aladár miniszteri osztályfőnök. Ez a kiállítás bátorlana próbálkozás volt a Kállay-kormány részéről, ez alkalommal ugyanis a baloldali művészek egy részét is kivitték Svájcba. A katalógust nem is merék iltthon terjesztetni. Persze nem maradtak ott titokban semmi sem ott, ahol a Kamps-féle Volksbund-ügynökök is megjelentek.

AHOL A VAJDA TRÓNOLT

Néhány hónap alatt esoda történt Budapesten. A kietlen romokból nem csak a konturok bontakoztak ki, de a város bűmlatos gyorsasággal részleteiben is megkapta eredeti karakterét.

Az Oktagon-tér jellegzetes ősi kávéháza, az Abbázia is így jelenik meg a poszton; természetesen kissé új köntösben, az idők szavának megfelelően.

A helynek jelentőségét az évtizedes multon kívül az adja meg, hogy fnlai Magyarország legérdekesebb korszakának történelmével áll szoros összefüggésben. A sorsformáló, hol hangosabban, hol esendesebben jelentkező szabadságmozgalom korszaka volt ez. Lassan vitték előre az ideát az akkori idők harcainál, mert az erős terror mellett, az elpolgárilasulás is erősen lefékezte a forradalom felé kaesintgató újító szekerét.

Az Andrássy-út felőli rész egyik sarkában állott Istóvsi Károly forrasztalás s délutánról-délutánra itt tárgyalta meg a Vajda ösmert táborakrál a nap aktuális politikai eseményeit. Vázsonyi Vilmos a magyar demokrata mozgalom egyik kimagasló egyénisége is itt gyűjtötte maga köré nagyvezérkarát s azok az elgondolások és reformok, amelyek évtizedek után két világháború tüzeben edzőtök meg, tulajdonképpen innen indultak el a beteljesülés felé. A középső részen trónoltak a muzsikuskok és színészek Beöthy László vezérlete alatt. Mindennapos vendége Csontos Gyula, Törzs Jenő, Rákay Márton, Tarnay Ernő, Vágó Béla, Kacsóh Pongrác, Jacobi Viktor.

Politikum, írók, újságírók, színészek, az ország intellektuális életének első gamiturája ált, izgult, dolgozott, pihent, feketézett és vasesorázott az Abbázian. Több volt ez mint kényelmes és megszokott kávéház. Steiner bácsinak, a mostani tulajdonos apjának vagy talán a nagyapjának barátságos üdvözlő mosolyából, a pincérek előtökény mozgásából valahogy az otthon meghittsége és meleg sugárzott ki. Most a Roboz testvé-

rek tartják kezükben az irányítást.

Most majd újra eljárunk munka után az Abbázia s a terrazon ilve majd eszünkbe jut, hogy amiről annakidején ez a helyen álmodzott, az közben mind valóra vált...

Illés István

Sürgös kormányintézkedést várnak a biztosítottak

Mi lesz a biztosítósokkal? — Ez a kérdés foglalkoztatja a biztosítottakat szélesen. A magánbiztosítottak intézete ismét megkezdte működését és a biztosítási díjakat szorgalmasan beszedik. A társaságok közül előnyben állnak azok a vállalatok, amelyeknek székéhes nem pusztultak el, mert ismeretes, hogy többek között 3 nagy társaság palotája épüedig az Első Magyar Általános Biztosító Társaság vagadóteri, az olasz Triestti (Generali) Ált. Biztosító Dorottya-utcai és az Adria (Rinnione) biztosító Erzsébet-úti palotája keresztléteget és így az üzletfelek kötvénymásolatai, ill. nyilvántartásai is megsemmisültek. Emiatt a díjfizetés teljesítése végett ezeknél a társaságoknál a biztosítottaknak kell jelentkeznük. Nagy baj az is, hogy a népbiztosítások, vagyis a kis életbiztosítók kötvények egy része a kibombázott lakásokból elveszett, már pedig a díjfizetés elmaradása a kötvények törlését vonja maga után, ami szintén komplikációkat okoz.

A biztosító magánvállalatok bár üzleti érdekeikről fogva elindult az az vonalom, amely üzletállományuk fontartására és újított felénítésére vonatkozó célt szolgálják, azonban ezt megelőzően sürgös kormányintézkedést kíván a biztosítási feltételek gyökeres megváltoztatása. Tisztázandó első sorban, hogy a háborús vis major esetek mily időpontig szólnak? A mostani feltételek szerint a háborús állapot, a forradalom, a zendülés és a fosztogatások által előidézett károkat a biztosító társaságok nem szavatolnak, kivéve azokat az élet és haláleseti biztosítá-

sokat, amelyeknél a háborús kockázatok is kiterjesztést nyertek. Tisztázatlan továbbá a helyzet egyéb biztosításoknál is, mert az ország megszállása tulajdonképpen háborús eseménynek tekintendő és most előfordult esetekben a biztosítottak nagy tábra — ha már díjakat fizet — tudni óhajtja kap-e kártérítést a most beállott európai béke után?

Annyi bizonyos, hogy a vasúti és postai forgalom nehézségei következtében a biztosító vállalatok helyzete is igen súlyos. Szólnunk kell azonban a kiszagadók aktuális helyzetéről is. A biztosítási díj fizetéseinek megkötési nehézségeiről, ami a biztosítási ügynöki kar egy részének távolléto miatt nem honyolható le úgy, mint a multban.

A Biztosító Intézetek Országos Szövetsége bár a jégbiztosítási felteleteket leegyszerűsítette s a túl magas díjakat is leszállította, mindazonáltal ez az üzletág az előbb felsorolt okoknál fogva nehezen indul meg, holott országos érdeket, hogy a kiszagadók idej termostikot jéggár ellen biztosítsák. Az iparos és munkásosztály kis életbiztosítási (metetkezési) szerződéseiből folyó jogai és kötelezségei is új megállapításokra szorulnak, nem is szólva a biztosítási összegek bizonyos mértékű alértékéséről, amire az előző években a pénzügyminisztérium alapot gyűjtött.

A biztosító társaságok kartellje papíron megszűntnek tekinthető, azonban a magyar kormányknak szigorúan kell ellenőriznie, hogy a magánbiztosító vállalatok mostani közös működése megfelelő hivatásának és a demokrácia feltételeinek. Erre csak egy megnyugtató lép mutatózik, ez pedig az, hogy a felgyülemlett biztosítási kérdések összessége a mártir Társaság Vilmos ezredes testvérátjának Társaság Pálnak kezébe futnak össze, aki a biztosítási fronton demokratikus szempontokat már a multban is érvényesített, most végrehajtja azokat a szociális intézkedéseket, amelyekért ez szakma átállítása ügyében már a multban is harcolt. A magánbiztosító vállalatok a multban nem voltak belátással, a köz érdekekben keveset tettek, a tisztviselői, kart éhberén dolgoztatták és az ügynöki kart rideg üzleti alapon kezelték, az ügyfelekkel szemben pedig károsteleken a legtohubször méltánytalanul jártak el. Ezért az utóbbi években a kárperek ezrei fekdtek a bíróságok előtt. Reméljük, hogy ezek a viszályságok most a közgazdasági életből egyszer s mindenkorra eltűnnek.

Két fordulat játszanak pünkösdkor a futball-csapatok

Pünkösdtől kettős ünneppén bonyolítják le az úgynevezett nyári labdarúgó bajnokság negyedik és ötödik fordulóját. Az első napon a Ferenyváros—Kispest, a B. Barátság—Csepel, a Vasas—Ganz, a NSC—Újpest, a MÁVAG—PeMTEK és a Z. MADISZ—MTK mérkőzések kerülnek sorra.

A második, hétfői napon a mérkőzések sora: Kispest—Ferenyváros, Csepel—B. Barátság, Újpest—NSC, Ganz—Vasas, MTK—Z. MADISZ és PeMTEK—MÁVAG. Lapzártáig a pályák színhelyét, a kezdés időpontját és a játékeveztöket még nem jelölték ki.

KIS KIRAKAT

Ruhafesték
25 év
TRIO
Márka! Minőség!
Csak viszonteladók szolgálnak ki. 9-4 óráig.
Damjanich-utca 58

Textilárukat vesz
Aranytex
IX. VÁMHÁZ-KÖRÜT 11

MÖBÜTOROK,
konyhaberendezések
portálók
HAVAS BÜTORÉYAR
KEKSKEMÉTI-UTCA 6

PERZSA-SZÖNYEGET
VESZEK
SAGLAM ISMET
GRÓF ZICHY JENŐ-Ú. 10

Ruhafesték
Csak viszonteladók szolgálnak ki. 9-4 óráig.
Damjanich-utca 58

SZÖRMEKABATKÁK
OLCSÓN Szemere SZÜCSNÉL
ERZSEBET-KÖRÜT 26 SZ.
MÁSODIK EMELETEN!

1 NAP ALATT
vehet és eladja új ületét, üsmert, bármilyen helyiséget
ENGEL LÁSZLÓ, Teréz-körút 5

Kérem: ROBOZ Magdát!
(24 éves), akit december 23-án vittek el a nyilasok, állítólag Becsi-út 161. sz. alá. Aki tud róla értesítse a gyóedéranymit!
Roboz Károlyné, Dohány-ú. 94

Épöss bútorok
székek
IV., Szervita-tér 8.
Vétel, eladás, új sorozat előjegyzése

10 raktárban
100 készítő
1000 bútor
UNIVERSAL roda-és mű bútorgyár, VII., Wesselényi-ú. 8. Portálókát azonnal készíttünk, helyreállítunk

Székek
asztalok, vendéglők, eszpresszóberendezések, alpakkaevőszékűk, ábrások
olcsón
Rosenfeldnél, Népszínház-ú. 31

Fiúgyermekruhákat
hozott anyagból is vállalkozunk Rákóczi-út 64. II. emelet 18.

Perzsa szőnyeg
híbatlan függönyök
Mindenajta drapériákat vesszünk.
Wesselényi-utca 8

Tangóharmonika
Hohner gyártmány, 120 basszusos, két hangszin változó. (Toska) vadonat új állapotban elad. Cim a kiadóban

Tegyen egy próbát
mielőtt eladja aranyát, ezüstjét Borbély ezüstművesnél. Német-ú. 5. (Körutnál)

Kalopia piackor. 2 formátlan
Rendbe hozza **LAMPERT** kalapcsmester, Budapest, VI., Jókai-tér 6. (Udvarban)

Lakás kiadó
Budán a Donátifőúton 2 szoba, cselédszoba, főzőfilke. Választ, a z on a 1. jellegere a Reggeli Ujság kiadójába kerek

Használt
háló 4500
Ronyháki 1600 (6) új és használt komb. szobák. Bútormagazin, Mária-utca 48

Brilliant, aranyat, ezüstöt, órát
a legmagasabb áron vesszük
ERDŐS
ékszerkereskedő:
Német-utca 5. II. 2

Keleti szőnyeg
összekötött privátúti vesszük.
Fehér, Vilmos császár-út 15/a.

Reggeli ujság
A Polgári Demokrata Párt hetilapja
Felső szerkesztés és kiadás: **Vadnai Endre**
Szerkesztő: **Lovászky Márton**
Szerkesztési érők: Minden hétköznap 9-11 óra, vasárnap és csütörtökön délután 4-6 óra.
Atheosom nyomása — Felelős: Talabér Ferenc

Haz orosz filmgyártás kima 7as/6 művészi alkotása
LENIN OKTÓBERE
Az 1917-es októberi nagy polgári forradalom története. A Szovjet-Unió születése. V. SCSUKIN, a »Nép Művésze» ragyogó alakította LENIN szerepében
Nagy siker
URANIA